

SLOVENSKI

vestnik

Letnik IXX.

Celovec, petek, 3. julij 1964

Štev. 27 (1143)

Varnostne sile OZN v Kongu niso izpolnile svoje misije

30. junij 1964 v zgodovini Združenih narodov gotovo ne bo zapisan med uspehi svetovne organizacije. Tega dne so varnostne sile OZN zaključile svojo misijo v Kongu, ne da bi mogle uspešno izpolniti nalogo, ki jim je bila naložena pred skoraj štirimi leti, ko se je mlada kongoška republika takoj po dosegu neodvisnosti znašla sredi kaosa. Za »pomiritevno poslanstvo« v Kongu so Združeni narodi porabili 400 milijonov dolarjev, kongoška akcija OZN je zahtevala celo življenje tedanjega generalnega sekretarja Hammarskjöld — toda današnji kaos v Kongu ni veliko manj kaotičen in kongoška neodvisnost ni veliko manj odvisna, kot je bila pred leti.

Ko bodo v Združenih narodih delali obračun o akciji v Kongu, bodo morali pač ugotoviti, da se je poslanstvo skoraj v celoti izjalovilo. Seveda to ne pomeni kritiziranja ali obsojanja ideje in vloge OZN pri reševanju posameznih problemov na sploh. Konkretno v primeru Konga pa je le treba ugotoviti, da pade dobesedno del krivde za neuspeh na svetovno organizacijo oziroma na tiste njene predstavnike, ki so nosili odgovornost za misijo v Kongu.

Da spoznamo vzroke, ki so privedli do omenjenega neuspeha, moramo nekoliko pabrskati po spominu. Mlada republika Kongo, bivša belgijska kolonija, se je junija 1960 komaj znebila kolonialnih okov in v negotovosti začela ubirati prve korake kot neodvisna država. Kot vse ostale bivše kolonije se je tudi Kongo srečal v tem obdobju z najrazličnejšimi težavami. Tem so se pridružile še težave, ki so jih povzročili državljani bivše metropole, torej Belgijci, ki so ostali v deželi bodisi kot svetovalci ali strokovnjaki v službi nove oblasti ali pa kot predstavniki zasebnega kapitala, ki se niso hoteli prilagoditi novemu položaju in so mislili, da bodo lahko nadaljevali s svojo izkoriščevalsko politiko. Ko so jih kongoške oblasti nedvoumno opozorile, da je konec njihovega dosedanjega gospostva, je Belgija odgovorila z neposrednim vojaškim posredovanjem, ki je kazalo na to, da gre za pripravljeno akcijo, da bi Kongo ponovno zasedli.

V tem položaju se je republika Kongo kot članica OZN in kot žrtev agresije obrnila na svetovno organizacijo in zaprosila za njeno pomoč pri obrambi komaj dosežene neodvisnosti. Prošnja je bila naravnost dobrodošla zahodnim silam, ki so že tako iskale možnosti, kako bi v Kongu zavarovale svoje kapitalistične interese. V razmeroma kratkem času in v okoliščinah, zaradi katerih Sovjetska zveza in mnoge druge države še do danes niso hotele prispevati svojega deleža za vzdrževanje sil OZN v Kongu, so bile ustanovljene in poslani v Kongo vojaške enote OZN. Morale bi pomagati kongoški vladi, da obrani ogroženo ozemeljsko nedotakljivost dežele ter utrdi njeno neodvisnost in suverenost, toda politični voditelji teh sil so se lotili dejanj, ki so bila v popolnem nasprotju s sprejeto nalogo in edino možnim načinom delovanja v neki suvereni deželi — članici OZN: postavili so se nad legalno kongoško vlado in namesto interesov kongoškega ljudstva so zastopali koristi posameznih domačih politikov in nekaterih tujih sil.

Tako je kljub navzočnosti mirovnih sil OZN prišlo v Kongu do umora prvega predsednika centralne vlade Lumumbe, do aretacije njegovega namestnika Gizenge in drugih Lumumbovih sodelavcev in pristašev, do oboroženega spopada s secesionistom Combejem in do krvavih represalij nad prebivalstvom. Štiri leta je Kongo pretresala kriza za krizo in zdaj, ko so sile OZN zaključile svojo misijo, širom po svetu prevladuje prepričanje, da v Kongu ni stabilnosti in da ni nikakršnih jamstev niti za bližnjo, kaj šele za daljnjo prihodnost.

Posebno značilno za današnji položaj v Kongu pa je nedvoumno dejstvo, da se je ravno v času, ko so sile OZN zaključevale svoj odhod, vrnil v deželo Combe, ki je skoraj eno leto živel v izgnanstvu v Španiji. Isti Combe, ki se je pred leti zagrizeno bojeval proti enotnosti Konga, se je zdaj vrnil očitno v soglasju s predsednikom republike Kasavubujem in predsednikom vlade Adulo, da bi prevzel »zelo odgovoren položaj« v novi »nacionalni vladi pomiritev«.

Da Combe ni ravno najbolj primeren človek za tako pomiritev, ni treba posebej poudarjati. Tega se zavedajo tudi vse demokratične sile Konga, ki se zbirajo okoli kongoškega narodno-osvobodilnega sveta, v katerem vidijo edino jamstvo, da bo v Kongu spet prišlo do enotnosti, demokracije in napredka.

Ljubeljski predor izročen prometu

Predvidena slavnost bo prirejena pozneje

Kakor je bilo napovedano že lani novembra ob začasnem otvoritvi, je bil Ljubeljski predor zadnje sredo izročen prometu, medtem ko je bila predvidena slavnost preložena na poznejši čas, ko bo dograjen spomenik in urejen prostor pred vhomom v predor.

Skupina 52 bivših političnih jetnikov iz Francije, ki so 26 mesecev preživeli v ljubeljski podružnici koncentracijskega taborišča Mauthausen in morali sodelovati pri gradnji predora, je pred dnevi obiskala Mauthausen in bi se morala udeležiti tudi za zadnji terek predvidene slavnosti ob Ljubeljskem predoru, katera pa je bila, kakor že povedano, preložena. Ob predoru je francosko skupino v imenu deželnega glavarja Wedeniga pozdravil deželni poslanec in predsednik Zveze socialističnih borcev za svobodo in žrtev fašizma Hans Pawlik. Bivši interniranci iz Francije in zastopnik koroške deželne vlade so ob predoru položili vence, zastopnik francoske skupine, ki je predstavniku deželne vlade izročil v varstvo spomnsko ploščo, pa se je koroškim in avstrijskim oblastem zahvalil, da bodo postavile spomenik, ki bo spominjal na žrtve predora in nasilja. Ob tej priložnosti je bilo izraženo upanje, da bi s krvjo in s potom političnih pripornikov številnih evropskih narodnosti zgrajeni predor, predviden v vojaške namene, zdaj trajno služil miroljubnemu mednarodnemu prometu in narodom Evrope.

Po slavnosti na avstrijski strani se je francoska skupina odpeljala skozi predor in je bila na jugoslovanski strani sprejeta z največjo prisrčnostjo. Sledile so spominske slavnosti ob predoru in ob spomeniku, ki stoji na kraju bivšega taborišča. Zastopnik francoske skupine se je zahvalil prebivalcem Tržiča za solidarnost in pomoč, ki so jo izkazali takratnim internirancem v najtežjih dneh njihovega življenja. Svojo povezavo z žrtvami nacističnega nasilja pa je Tržič pokazal tudi tokrat, ko je bivše internirance iz Francije sprejel kot dobrodošle goste.

Vzhod in Zahod zaradi nemškega vprašanja ne želita zaostritve medsebojnih odnosov

V Zahodni Nemčiji ne morejo prikriti razočaranja, ki ga jim povzročata sedanje stališče treh zahodnih velesil tako do nemškega vprašanja kakor še posebno do odnosov s Sovjetsko zvezo. Ko sta predsednik sovjetske vlade Hruščov in predsednik vzhodnonemškega državnega sveta Ulbricht prejšnji mesec podpisala sporazum o prijateljstvu in medsebojni pomoči med Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo, so v Bonnu očitno pričakovali, da bo Zahod »odločno« reagiral. Toda prvo razočaranje je doživel zahodnonemški kancler Erhard že takrat v Washingtonu in tudi sedanja reakcija zahodnih sil ni izpolnila upov, katerim so se predajali bonksi krogi.

Amerika, Francija in Velika Britanija so namreč prejšnji teden objavile skupno deklaracijo o nemškem vprašanju, ki pomeni odgovor treh zahodnih sil na sovjetsko-vzhodnonemški sporazum. In ta deklaracija je vse prej kot »dovolj odločna«, saj ne vsebuje ničesar novega, marveč v bistvu ponavlja le stara in splošno znana stališča Zahoda v nemškem vprašanju: tri zahodne sile ne priznavajo vzhodnonemškega režima niti obstoja Vzhodne Nemčije ter smatrajo za edinega

predstavnik nemškega naroda bonsko vlado; zato po njihovem mnenju noben sporazum, ki bi ga Sovjetska zveza sklenila z Vzhodno Nemčijo, ne more vplivati na sovjetske obveznosti ali odgovornosti glede Nemčije, Berlina in dostopov k temu mestu.

Deklaraciji tudi v zahodnih krogih ne pripisujejo posebnega pomena in so prepričani, da vsled zadnjih dogodkov ne bo prišlo do zaostritve odnosov med Vzhodom in Zahodom. Edini, ki jemlje deklaracijo resno, je Bonn, kar pa je po mnenju komentatorjev povsem razumljivo, saj je zahodnonemškim krogom dobrodošla vsaka stvar, katera jih vsaj navidezno pomiri v njihovem razočaranju, ko morajo vedno bolj pogosto jemati na znanje, da nemškega vprašanja ne bo mogoče rešiti s politiko sile, marveč edinole po poti sporazumevanja. Dovolj jasno jim je to prejšnji teden povedal tudi ameriški pravosodni minister Robert Kennedy, ki je med svojim obiskom v Berlinu izjavil, da nudi »najboljšo možnost za odstranitev umetnih ovir v nemškem in berlinskem vprašanju zboljšanje odnosov Zahoda s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnoevropskimi državami«.

Velika narodno-kulturna manifestacija

gradiščanskih Hrvatov v Uzlopu na Gradiščanskem

Za gradiščanske Hrvate je bila zadnja nedelja pravi narodno-kulturni praznik, ob katerem so znova manifestirali svojo nezlomljivo življenjsko silo in izpričali odločeno voljo, da hočejo ohraniti zvestobo svojemu jeziku, narodnosti in kulturi. Od blizu in daleč, stari in mladi, so se zbrali v Uzlopu, kjer je imelo dopoldne Hrvatsko kulturno društvo svoj občni zbor, popoldne pa se je odvijal bogat spored tradicionalnega tamburaškega festivala.

Ta festival je nedvomno največja narodno-kulturna manifestacija, ki jo prirejajo gradiščanski Hrvati enkrat v letu. Tudi letos je združila hrvaško ljudstvo iz vseh predelov Gradiščanske, navzoči pa so bili tudi številni častni gostje, med drugimi namestnik deželnega glavarja Polster (deželni glavar Bögl je poslal pismene pozdrave), državni poslanec Robak, jugoslovanski ambasador v Avstriji Prpič, predstavnik tamburaškega društva iz Osijeka in zastopnik Slovenske prosvetne zveze iz Celovca. Predsednik Hrvatskega kulturnega društva dr. Linzer, ki je navzočim zaželel prisrčno dobrodoščilo, je v svojem govoru poudaril, da mora imeti vsak na svoji zemlji pravico do življenja. Danes, ko gradimo združeno Evropo, tudi na manjšinska vprašanja ne smemo gledati ozkostrano, marveč široko, evropsko, kajti Evropa jutrišnjega dne bo domovina mnogih narodov.

V sporedu festivala so sodelovali tamburaški zbori iz Železnega, Štikaprona, Cindrofa, Uzlopa, Fileža, Trajštofa, Klimpuha, Dolnje Pulje in z Dunaja ter ansambla narodnih plesov iz Cindrofa in z Dunaja. Letošnji tamburaški festival na Gradiščanskem je kakor že lanskoletni pokazal visoko raven ter izpričal, da pripada gradiščanskim Hrvatom važno mesto na tem področju kulturno-prosvetnega udejstvovanja.

Občnemu zboru Hrvatskega kulturnega društva je Slovenska prosvetna zveza poslala tudi pozdravno pismo, v katerem je rečeno: Dovolite, da vam v imenu koroških Slovencev najprej pošljamo iskrene bratske pozdrave ter želimo vašemu občnemu zboru in veličastnemu festivalu popoln uspeh. Ti naši pozdravi in naše želje so izraz našega prepričanja, da nas ne veže le podobna usoda v skupni avstrijski domovini, marveč tudi enaka skrb za obstoj in vesplošni razvoj našega in našega naroda. Pri tem smo mnenja, da zlasti gradiščanskim Hrvatom in koroškim Slovencem v ustavi in državni pogodbi zajamčene pravice nujno terjajo čim bližjo povezavo in čim tesnejše sodelovanje vaše in naše organizacije v prizadevanju za uresničitev omenjenih pravic. V tem smislu želimo, da bi vaš občni zbor sprejel učinkovite sklepe za vaše bodoče delo in skupno sodelovanje. Vse za dobrobit in napredek vaše in naše manjšine!

Vladna koalicija pod pritiskom javnosti

Prvič po drugi svetovni vojni se je zgodilo, da je v Avstriji prevzela iniciativo široka javnost, ker vladni koaliciji ni uspelo, da bi do določenega roka rešila eno izmed važnih odprtih vprašanj. Gre namreč za reformo dosedanje ureditve radia in televizije, ki bi morala biti po obljubi, kot jo je dala zvezna vlada v svoji zadnji izjavi, izvedena najkasneje do 30. junija. Obe vladni stranki sta se v vprašanju sicer bavili, nista pa dosegli sporazuma in tako se je včeraj po vsej Avstriji začela akcija neodvisnega tiska, da s pomočjo široke javnosti izsili rešitev tega vprašanja.

Vladni stranki sta se v zadnjih tednih bavili tudi še z drugimi odprtimi vprašanji. Predvsem gre za reformo volilnega zakona, glede katere prav tako še ni prišlo do sporazuma. SPO hoče doseči demokratizacijo zakona, da bi bili glasovi volivcev pri razdelitvi mandatov čim bolj enakovredni, ÖVP pa razumljivo vztraja pri ureditvi, ki ji je po zadnji vojni že dvakrat dodelila več mandatov, čeprav je imela manj glasov kot socialisti. Če ne bo prišlo do sporazuma med obema vladnima strankama, bo parlament o socialističnem osnutku zakona odločal v svobodnem glasovanju in je pričakovati, da bosta SPO in FPÖ preglasovali ÖVP.

Tretje vprašanje, ki je zaposlovalo vladno koalicijo, pa je reforma ustroja podržavljenih obratov. V tem vprašanju je uspelo doseči okvirno rešitev, o podrobnostih pa se bosta vladni stranki še naprej pogajali.

Tožilec na nürnberškem procesu:

Vojni zločini ne smejo zastarati

ker je še 35.000 morilcev na svobodi

Proti zastaranju vojnih zločinov (o tem vprašanju smo obširno pisali v zadnji številki našega lista — op. ured.) se je izrekel tudi dr. Kempner, bivši ameriški tožilec na nürnberškem procesu proti glavnim nacističnim zločincem. Dejal je, da bi morala OZN pozvati vse svoje članice, naj bi rok za zasledovanje vojnih zločinov podaljšale za nadaljnjih deset let, kajti na svetu živi še vedno 30.000 do 35.000 morilcev na svobodi. Za strašne množične umore, ki so bili zagrešeni v času nacizma, ne more biti zastaranja in država, ki te morilce ščiti, ne more pričakovati razumevanja v mednarodni javnosti: za neko državo je največja sramota, če ne zasleduje kaznivih dejanj in če se ne distancira od morilcev, mora imeti to za njeno zunanjo politiko uničujoče posledice.

V tej zvezi je ameriški pravnik zavzel stališče tudi do mnenja tistih, ki pravijo, da je treba končno prenehati z odpiranjem starih ran. Poudaril je, da morejo kaj takega govoriti samo tisti, ki hočejo živeti skupaj z morilci, toda v mednarodni javnosti zapusti tako mnenje najslabši vtis.

Generalni sekretar OZN

na veliki turneji po Evropi

Svojo navzočnost v Evropi, ko se bo v Ženevi udeležil otvoritvene seje gospodarsko-socialnega sveta Združenih narodov, bo generalni sekretar OZN U Tant izkoristil za veliko turnejo po evropskih deželah; odzval se bo povabilom posameznih državnikov, ki so ga vabili na razgovore in posvetovanja o raznih vprašanjih mednarodne politike.

14. julija bo U Tant odpotoval v Zenevo; 19. julija se bo na povabilo predsednika Združene arabske republike Naserja udeležil otvoritve afriške konference v Kairu; 21. julija se bo v Parizu sestal s francoskim predsednikom de Gaullem; dva dni pozneje sledi obisk v Londonu, nato bo za nekaj dni odpotoval v svojo domovino Burmo, medtem ko bo od 28. do 31. julija bival na obisku v Moskvi, od koder se bo spet vrnil v New York.

Konferenca gospodarske koeksistence

(Nadaljevanje)

Neposredni uspehi konference so morda skromni. Njihovo vrednost ni mogoče pravilno oceniti, če jih cenimo posamezno. Toda če jih cenimo vse skupaj, potem lahko odločno trdimo, da je ženevska konferenca odprla vrata za novo mednarodno trgovinsko politiko in za novo mednarodno delitev dela. Ta nova politika oziroma posamezni ukrepi te politike se bodo formirali preko novega mehanizma za trgovinsko sodelovanje v neposredni bodočnosti.

Ženevska konferenca je predstavljala hkrati prelomnico v mednarodnem razvoju glede na to, da so na njej dežele v razvoju prvič kot »skupina DC« oziroma kot »skupina 75« dokazale sposobnost operativne skupne akcije in monolitne enotnosti. Londonski »Observer« je upravičeno pisal, da je to najpomembnejše dejstvo v mednarodnih odnosih v zadnjih 20 letih. Dežele v razvoju v Ženevi sicer niso dosegle vseh svojih zahtev na tej etapi razvoja. Organizacijski okvirji so vsekakor skromnejši od zahtev dežel v razvoju. Toda monolitna enotnost dežel v razvoju daje posebno vsebino tem, sicer nepopolnim organizacijskim okvirjem. To dejstvo se je pokazalo že v teku same konference, zlasti pa v njeni končni fazi.

Enotnost dežel v razvoju ne pomeni popolnega soglasja o vseh vprašanih, še manj popolne identičnosti interesov. Toda diskusije na »zgodovinsko nedeljo 14. junija« za zaprtimi vrati so pokazale, da je zavest o potrebi enotnosti dežel v razvoju večja od vseh drugih vplivov in interesov. V trenutkih zgodovinskih odločitev so se pojavljale znatne razlike v pogledu strategije, boja in nastopa v bodočnosti. Skratka, lahko rečemo, da so bile to razlike, s katerimi se sručuje danes politika koeksistence v svetovnem merilu. Toda težnja po enotnosti dežel v razvoju in zavest o potrebi te enotnosti je bila tako močna, da ni niti za hip ogrožala enotnega nastopa teh dežel.

Osnovni problem dežel v razvoju in mednarodnega sodelovanja na področju trgovine in razvoja na sploh je bil problem odnosa sil oziroma glasovanja v novi trgovinski organizaciji. Maloštevilne industrijske najbolj razvite dežele so zahtevale za sebe izključno pravico »veta«, kar bi pomenilo, da se brez njihovega pristanka o ničemer ne more odločiti. Dežele v razvoju so se najbolj odločno postavile v obrambo načela »ena dežela en glas«, kar v bistvu pomeni obrambo osnovnih načel OZN. Po dolgem in težavnem boju so dežele v razvoju s svojo zahtevo popolnoma zmogle in to je bil zadosten razlog za njihov triumf na koncu konference.

Toda pred bodočnostjo mednarodnega sodelovanja na trgovinskem področju se postavlja vprašanje vloge glasovanja v gospodarski koeksistenci. Dežele v razvoju imajo absolutno večino in lahko vsak trenutek izglasujejo vsak predlog, za katerega se odločijo. Toda samo izglasovanje odločitve mednarodnega organizma za trgovinsko sodelovanje še ne pomeni, da bodo te odločitve tudi vse dežele izvajale, kajti posamezne države zadržujejo svojo pravico suverenosti, kljub temu, da se obvezujejo na mednarodno sodelovanje. Glasovanje je zato predvsem instrument prepričevanja. Izglasovanje večinskih odločitev ima predvsem ta namen, da opozori svetovno javnost na upravičene zahteve sveta, ki predstavljajo večino človeštva, ki pa ne predstavljajo pretežne svetovne ekonomske sile. Operativne so zato predvsem one odločitve, ki se dosega sporazumno, oziroma enoglasno. Velik napredek v razvijanju prakse ekonomske koeksistence predstavlja zato posebna odločitev konference, ki predvideva, da se bo o vseh spornih vprašanih razvila obsežna procedura sporazumevanja, predno se pristopi k dokončnemu glasovanju.

Ženevska konferenca ni bila samo največja konferenca v zgodovini, ampak je bila hkrati edinstvena po svojih rezultatih. Vse dosedanje konference o trgovinskih in finančnih vprašanih so se trudile, da bi zadržale mednarodne odnose v obstoječih in ubojenih poteh in okvirjih. Zato so skušale čim bolj omejevati državno posredovanje in sodelovanje v poslovni dejavnosti. Ženevska konferenca je prva jasno in odločno priznala ključno vlogo javnega sektorja v gospodarstvu, potrebo gospodarskega planiranja, potrebo mednarodnega javnega finansiranja, predvsem pa potrebo državnega sodelovanja pri odstranjevanju trgovinskih preprek kot tudi na področju tako imenovane nevidne trgovine. Ženevska konferenca zato pomeni logično nadaljevanje osvoboditve svetovnega juga od kolonializma. Ženevska konferenca je priznala potrebo posebnega obravnavanja za dežele v razvoju, ker je izhajala iz spoznanja, da je napredek dežel v razvoju podlaga splošnega svetovnega napredka.

Nad vse je zato pomembno dejstvo, da je ženevska konferenca odprla vrata trgovinskemu in ekonomskemu problemu v OZN. S tem pa se vnaša v mednarodne odnose določa nova kvaliteta, ki pomeni bistven napredek politike koeksistence in čigar pravi pomen bo ocenila šele bodočnost.

15 LET KOROŠKE OBČINSKE ZVEZE:

Več skrbi za gospodarsko rast Koroške

Koroške občine niso kos nalogam, ki jih jim postavljata čas in razvoj, ker je njihova gospodarska moč prešibka. To je bila bistvena ugotovitev na zasedanju Koroške občinske zveze, ki je bilo v soboto v Celovcu ob priložnosti 15-letnice obstoja te zveze. Njen predsednik, predsednik koroškega deželnega zbora in župan Šmohora, Rudolf Tillian, je s tem v zvezi dejal: »Kaj pomaga občinam največja avtonomija, če za uresničevanje tega samoupravljanja manjkajo potrebna finančna sredstva. Občinska zveza je zaradi tega vedno zahtevala, da je treba občinam dodeliti finančna sredstva, ki jih za izpolnjevanje svojih nalog potrebujejo.« V resoluciji tega zasedanja pa je rečeno, da koroške občine podpirajo zahtevo dežele, da morajo zvezne oblasti dodeliti več denarja za gradnjo cest, za vodogradnje, za potrebe turizma, za naselitev industrije in za kulturne namene.

Koroška v svojih gospodarskih in komunalnih prizadevanjih še vedno ni deležna razumevanja in pomoči, kakor so jih deležne druge pokrajine, čeprav je že 8 let uradno priznana kot gospodarsko nerazvita in posebne pomoči potrebna pokrajina. Eno bistvenih vprašanj te pomoči je zagotovitev

stalnih delovnih mest s pospeševanjem industrializacije dežele. Po poročilu predsednika Tilliana so koroške občine za industrializacijo dežele prispevale že nad 30 milijonov šilingov, s čemer se je lahko naselilo 11 industrijskih podjetij v deželi. Toda zaradi tega se je število v industriji zaposlenih od leta 1957, ko je znašalo 23.882, do leta 1963 povečalo komaj za 2.629, v primerjavi med letom 1962 in 1963 pa je po Statističnem priročniku za Koroško celo nazadovalo za 171 zaposlenih. Med letom 1950 in letom 1957 je število v industriji zaposlenih naraslo od 18.310 na 23.882, torej za 5572.

Te dni je APA poročala o osemletnem razvoju industrializacije na Gradiščanskem, ki šteje 271.000 prebivalcev, medtem ko jih Koroška šteje 495.000. V tem času je bilo na Gradiščanskem ustanovljenih 84 industrijskih podjetij in z njimi zagotovljenih nad 5000 novih delovnih mest. Samo lani je na Gradiščanskem pričelo obratovati 14 novih podjetij, 32 nadaljnjih industrijskih podjetij pa še tam še želi naseliti. Kapaciteta gradiščanske industrije se je s tem povečala za 100 %, medtem ko se je v istem času proizvodnja koroške industrije povečala le za pičlih 32 %. Kako Koroška zaostaja v industrializaciji, vidimo tudi iz tega, da je v osmih letih pred 1956 industrijska proizvodnja na Koroškem narasla za 186 %.

Te primerjave govorijo zase in so najboljše potrdilo, da Koroška ni deležna razumevanja in pomoči, ki jih zasluži uradno priznana gospodarsko nerazvita pokrajina. Da je temu tako, še nadaljnji dokaz deželnega glavarja W e d e n i g a : Koroške občine imajo za izvedbo svojih nalog le 35 milijonov šilingov dodeljenih prispevkov na razpolago, medtem ko so prijave, da jih potrebujejo 140 milijonov.

Po vsem tem vidimo, da Koroška ni le še vedno gospodarsko zaostala, marveč da je tudi še vedno gospodarsko zapostavljena pokrajina. Njena gospodarska zaostalost in še trajajoča gospodarska zapostavljenost sta najbolj občutljivi na Južnem Koroškem. To zaostalost in zapostavljenost je treba odpraviti. Stalno ponavljajočih ugotovitev in obljub je bilo že preveč, treba je končno pristopiti k pravičnejši razdelitvi finančnih sredstev, ki so v ta namen na razpolago na Dunaju in tudi v Celovcu. Občine Južne Koroške so zrele dovolj, da lahko svojo zaostalost najhitreje odpravijo in najprej zagotovijo svojemu prebivalstvu prepotrebno trajno zaposlitev.

GOSPODARSKI DROBIZ

● Porast industrijske proizvodnje na Madžarskem

V prvih petih mesecih tega leta se je industrijska proizvodnja na Madžarskem povečala za 11 odstotkov v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta. Največji uspeh je imela industrija gradbenega materiala, nato pa kemična in živilska industrija.

● Koroški investicijski program

Leta 1956 je koroška deželna vlada prvič sprejela poseben investicijski program, ki je namenjen izrednim potrebam dežele, posebno pri gradnji bolnišnic in podobnega. Prejšnji teden je finančni referent deželne vlade, namestnik deželnega glavarja Hans Sima, predložil že šesti investicijski program, tako da znašajo v tem okviru predvidena sredstva doslej skupno 784,6 milijona šilingov.

● V hidroelektrarni Medvode so dvignili jez

Pri proučevanju možnosti povečanja proizvodnje električne energije so se v hidroelektrarni Medvode odločili za dvig zavezitvene pregrade. V pičlih treh mesecih je bilo delo opravljeno in zmogljivost elektrarne se je povečala od 17 tisoč na 19.000 kilovatov, letna proizvodnja pa za približno 4 do 5 milijonov kilovatnih ur. Uspeh delovnega kolektiva elektrarne Medvode pa je še toliko večji, ker je bilo za dvig jezov potrebnih le 30 milijonov dinarjev, medtem ko bi stroški gradnje nove elektrarne z isto zmogljivostjo znašali približno 1 milijardo dinarjev.

● 8 milijonov zaposlenih v zahodnonemški industriji

Po uradnih podatkih je v zahodnonemški industriji zaposlenih nad osem milijonov ljudi, namreč 1,7 milijona nameščencev in 6,4 milijona delavcev. Letni bruto dohodek vseh nameščencev v industriji znaša 5 milijard mark, delavcev pa 11,5 milijarde mark.

Od 29. avgusta do 6. septembra v Ljubljani:

Jubilejni X. mednarodni vinski sejem

Na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču bo v času od 29. avgusta do 6. septembra spet prirejen tradicionalni mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme za vinogradništvo in vinarstvo. Vinski sejem v Ljubljani slavi letos svoj desletni jubilej in vlada za to mednarodno prireditev veliko zanimanje širom po svetu, saj si je v zadnjih letih pridobil sloves kot velika in priznana strokovna prireditev.

Čeprav je do sejma še precej tednov, je že doslej prijavi svojo udeležbo na jubilejni prireditvi 20 držav iz vseh delov sveta, ki bodo na sejmu zastopane s svojimi najboljšimi sortami vina, žganih pijač in sadnih sokov, kakor tudi z opremo za vinogradništvo in vinarstvo. Vzorce raznih pijač so za ocenjevanje na tem sejmu prijavi doslej poleg Jugoslavije Avstralija, Avstrija, Bolgarija, Finska, Grčija, Irska, Italija, Izrael, Maroko, Nova Zelandija, Romunija, Sovjetska zveza, Španija, Švica, Turčija, Velika Britanija, Zahodna Nemčija in Združene države Amerike. Število prijavljenih udeležencev je že doslej večje, kot je bilo na lanskoletnem vinskem sejmu, vendar pričakujejo še prijave nadaljnjih držav.

Razen vzorcev vin, žganih pijač in sadnih sokov, ki jih bo ocenjevala mednarodna komisija, sestavljena iz najboljših strokovnjakov z vsega sveta, bo na sejmu razstavljen tudi najsodobnejša oprema za vinogradništvo in vinarstvo. Poleg jugoslovanskih so prijave udeležbo tudi avstrijska, francoska, italijanska in nemška podjetja, ki izdelujejo stroje in naprave za vinogradništvo in kletarstvo.

Vsekakor je že iz dosedanjih prijav razvidno, da se bo tudi jubilejni deseti vinski sejem v Ljubljani uspešno uvrstil med velike tovrstne mednarodne prireditve.

POŠIROKEM SVETU

K A I R O . — Predsednik Združene arabske republike Naser je poslal uradna vabila na drugo konferenco 34 afriških držav in vlad, ki se naj bi začela 17. julija v Kairu. Konferenca v Kairu se bodo udeležili najuglednejši zastopniki vseh neodvisnih afriških dežel, vključno tudi Njase, ki bo postala neodvisna 6. julija. Na otvoritvi konference pa bodo tudi voditelji vseh osvobodilnih gibanj iz še neosvojenih ozemelj, medtem ko se je bo kot častni gost udeležil generalni sekretar OZN U Tanf, ki bo prisel v Kairo 15. julija.

P A R I Z . — Na vabilo francoske vlade bo 26. julija obiskal Pariz predsednik romunske vlade Ion Maurer. V uradnem sporočilu, ki so ga objavili v Parizu, je rečeno, da se bo Maurer med obiskom v Franciji razgovorjal s predsednikom francoske vlade Pompidoujem, zunanjim ministrom de Murrillom in z drugimi funkcionarji francoske vlade. V spremstvu Iona Maurerja bosta še podpredsednik romunske vlade Alexandru Birladeanu in zunanji minister Corneliu Manescu.

N E W Y O R K . — Morebitni kandidati republikanske stranke za letošnje predsedniške volitve v Ameriki Goldwater očitno med prebivalstvom ni tako priljubljen, kakor bi si to želeli krogi, ki hočejo ameriško politiko spet speljati v vode nespravljivosti in sile. Gallupov inštitut je izvedel posebno anketo, pri kateri so se vprašani volivci lahko odločali ali za Goldwaterja ali pa za Scrantona. 55 odstotkov anketiranih oseb se je izreklo za Scrantona in samo 34 odstotkov za Goldwaterja. Vendar pa s tem še ni rečeno, da se bo tudi vodstvo stranke ravnalo po volji ljudstva.

R I O D E J A N E I R O . — Zahodna Nemčija je odobrila Braziliji posojilo v višini 200 milijonov mark, namenjenih za izboljšanje brazilskega gospodarstva. Največji del teh sredstev bodo uporabili za gradnjo brazilskega pristanišča Tubara, ki ga bodo uredili za izvoz železne rude. Nadalje bodo nemško posojilo porabili za gradnjo dveh električnih central, razlinitve pristanišča Ria de Janeiro, gradnjo tovarne za predelavo lesa in za nakup opreme za bolnišnice in zdravstvenega centra.

V A R Š A V A . — Ameriški pravosodni minister Robert Kennedy je ob koncu zadnjega tedna bival na Poljskem, kjer je med drugim obiskal tudi univerzi v Varšavi in Krakovu. Obisk je sam označil kot neuraden, dodal pa je, da bo služil izboljšanju odnosov med vzhodnoevropskimi državami in Ameriko.

B O N N . — Romunski minister za nafto in kemično industrijo Mihail Florescu je med svojim obiskom v Zahodni Nemčiji izjavil, da je Romunija zainteresirana na tem, da bi Zahodna Nemčija odprla v Bukarešti gospodarsko razstavo. Sploh je Romunija po njegovem mnenju zadovoljna z razvojem gospodarskega sodelovanja med obema državama.

N E W Y O R K . — Na sedežu Združenih narodov so objavili, da bo generalni sekretar OZN U Tant obiskal Francijo, kjer bo 21. julija gost francoskega predsednika de Gaulleja.

W A S H I N G T O N . — Svet organizacije ameriških držav je sklenil, da bo 21. julija v Washingtonu zasedanje zunanjih ministrov držav članic te organizacije. Razpravljali bodo o sankcijah proti Kubi ter o »komunistični subverziji« v Venezueli. Vsekakor je zanimivo, da se je predstavnik Mehike vzdržal glas, ko so sprejemali sklep o tem zasedanju.

C A R A C A S . — Venezuelski predsednik Raoul Leone je sporočil, da se bo njegova država priključila latinskoameriški coni za svobodno trgovino. V tej organizaciji so že Mehika, Argentina, Brazilija, Čile in Peru. Skupna vrednost medsebojne trgovinske menjave v okviru cone za svobodno trgovino znaša okrog milijardo dolarjev na leto. Carinske tarife so te države že zmanjšale za 25 %.

B O N N . — Leta 1965 naj bi se povečala pomoč Zahodne Nemčije za oborožitev nekaterih afriških držav. V te namene je bonško vojno ministrstvo predvidelo 167 milijonov mark, to je za 42 milijonov mark več kot letos. Med državami, ki dobivajo zahodnonemško vojaško pomoč, so Nigerija, Sudan, Tanganjika in Madagaskar. V bodoče namerava Bonn dodeliti tako pomoč tudi nekaterim drugim afriškim državam.

Z A G R E B . — Odbor za gospodarstvo izvršnega sveta Sabora Hrvatske je pred nedavnim razpravljalo o načrtu za gradnjo novih elektrarn, ki naj bi jih zgradili do leta 1971. Pri gradnji novih elektrarn naj bi dali prednost izkoriščanju vodnih sil Cetine in Drave. Na področju Cetine naj bi zgradili tri hidrocentrale (Orlovac, Džale in Split II), na Dravi pa je predvidena gradnja 7 hidroelektrarn.

B E R L I N . — Ameriški pravosodni minister Robert Kennedy je med svojim nedavnim obiskom v Zahodni Nemčiji obiskal tudi zahodni del Berlina, kjer je odkril spominsko ploščo za svojega brata, pokojnega ameriškega predsednika Johna Kennedyja. Na listovni konferenci v zahodnem Berlinu je ameriški pravosodni minister izjavil, da nudi »najboljšo možnost za odstranitev umetnih ovir v nemškem in berlinskem vprašanju izboljšanja odnosov Zahoda s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnoevropskimi državami«.

L E O P O L D V I L L E . — Medtem ko se je v Kongu zaključil umik varnostnih sil OZN, je v državo prisel bivši katanški predsednik in znani razbijač kongoške narodne enotnosti Moiz Combe. V Kongo je prisel iz Španije, kjer je bil skoraj leto dni v izgnanstvu. Zdej pa naj bi po vesteh iz Konga sestavil novo kongoško vlado.

N O V A G O R I C A . — Neposredni stiki med obmejnima občinama Gorica in Nova Gorica se uspešno razvijajo. Kot pozitiven rezultat nedavnih razgovorov občinskih delegacij so bili zdaj v Novi Gorici neposredni razgovori med delegacijo italijanskih dvostanovnikov iz Goice in slovenskimi gospodarskimi in kmetijskimi strokovnjaki. Na posvetu, ki je potekal v duhu medsebojnega razumevanja, so se sporazumeli, da bodo pri izmenjavi zemljišč upoštevali kakovost in kmetijsko pridobitveno vrednost zemljišč. Po razgovoru so si predstavniki obeh delegacij ogledali zemljišča, ki pridejo v poštev za izmenjavo oziroma arondacijo.

S knjigo med ljudstvo

Morda bo kdo dejal, da v naših razmerah, ko živi pretežna večina našega ljudstva na podeželju, na kmetih, kjer je ravno v poletnih mesecih glavna delovna sezona, zdaj ni primerno govoriti o knjigi in o potrebi, da gremo »s knjigo med ljudstvo«. Vendar taki pomisleki niso upravičeni, kajti knjiga je dragocenost, za katero nikdar ne bi smel veljati izgovor: nimam časa. Za knjigo in za branje mora biti vedno časa dovolj; treba si ga je vzeti tudi takrat, ko nam je dan izpolnjen z drugim delom — zlasti po večerih, ko smo fizično izmučeni, nam bo knjiga dobrodošla in hkrati tudi poučno razvedrilo.

Knjigi kot kulturni dobrini pripada v življenju posameznika in skupnosti prav posebno poslanstvo. Seveda vplivajo na odnos do knjige številni činitelji: današnji hitrejši življenjski tempo nas dobesedno žene in priganja, da si pogosto domišljamo, da se za branje sploh ne bomo mogli več učasti; nenehni razvoj informacijskih sredstev, kot so radio, televizija in film, nas tako »nasiti« z vestmi in zanimivostmi, da marsikdo knjige niti ne pogreša več. Kljub temu pa je naša dolžnost — napram samim sebi in napram skupnosti — da iščemo knjigo kot vir znanja in kulture, kot vir, ki nenehno širi ustvarjalnost človeka, ki pomaga človeku, da je duhovna in razumna sila in nenehno vzbuja v njem ljubezen do ljudi, do njihovega dela in delovnih uspehov.

Ustvarjanje odnosa do knjig in nenehno razvijanje občutka potrebe po njih je ena izmed velikih nalog družbe, zlasti pa vseh izobraževalnih organizacij. Zbuditi v človeku, še posebej pa v mladini, željo po knjigi in doseči, da bi postala sestavni del slehernega dela, pomeni humano gesto do človeka, saj mu knjiga lepša življenje, prijateljsko mu pomaga poiskati najboljšo pot v burnem menjavanju misli, občutkov in dogodkov, uči ga spoštovati drugega in samega sebe in ga dela čedalje bolj kritičnega do sebe, s tem pa bolj šega in vrednejšega člana skupnosti.

Če se bomo zavedali te važne vloge, ki jo v življenju človeka in človeštva igrajo knjige, potem se bomo tudi takrat, ko se nam bo zdelo, da zaradi preobremenjenosti z delom nimamo časa za branje, še vedno spomnili svojega najboljšega prijatelja — knjige!

„Sence nad Karavankami“

Koroški pisatelj Valentin Just je izdal nov roman z naslovom „Sence nad Karavankami“ (Schatten über den Karawanken), o katerem bomo v našem listu še obširneje poročali.

Položaj avstrijskega gozdarstva

Se vedno je možnost trajne rabe najvišje načelo gozdarstva. Načelo trajne rabe omogoča najboljšo izkoriščanje gozda pri istočasnem ohranjanju vseh v gozdu produktivnih sil, obenem pa tudi najbolj zadošča stremeljenju po trajni oskrbi narodnega gospodarstva s surovino les. Gozdove je treba držati v takem stanju, da ne bodo vršili te raznolike funkcije le v okviru gospodarstva lastnika gozda, marveč tudi v okviru celokupnega kmetijstva in gospodarstva.

SPLOŠNA PROBLEMATIKA

Iz te kratke formulacije vidnega gozdarskega strokovnjaka, spoznamo, da nobena druga gospodarska dejavnost ni tako vezana na narodo in njena usoda tako odvisna od stališča skupnosti, kot je gozdarstvo. V našem podnebnju potrebuje drevo 100 let, preden je dozorelo za sešnjo in preden lahko da svoj polni donos. Vsi donosi v rasti drevesa in gozda, ki jih dajejo razni gojitveni ukrepi (čiščenje, redčenje itd.), ne igrajo posebne vloge v donosu gozda in v kvaliteti lesa. Spričo tega ima gozdarstvo opravka s problemi, ki jih nima nobena druga gospodarska dejavnost. V gozdarstvu

- ni mogoče s kratkoročnim krčenjem in širjenjem proizvodnje izkoriščati razvoj konjunkturo, kot to lahko delajo industrija, obrt in do neke mere tudi kmetijstvo;
- se ni mogoče s preusmeritvijo v proizvodnji prilagoditi položaju na trgu, vsled česar je tu negotovost, ali bodo produkti gozda čez 100 let še vnovčljivi, zelo velika;

- je svoboda ukrepanja s strani lastnika omejena z zakoni, ki jih postavlja in zahteva biološki pomen gozda, kajti on ne more povsod sekati, niti ne more izkoristiti vrsto možnosti za racionalizacijo, kar mu večkrat povzroča obsežno škodo;
- je substanca gozda od škodljivcev najbolj ogrožena.

To posebno in težko izhodišče pa ni edina slaba stran, ki jo ima gozdarstvo nasproti drugim gospodarskim dejavnostim. Naše gozdarstvo ima poleg tega še velike skrbi spričo naraščajoče konkurence na trgu z lesom s strani skandinavskih dežel, Kanade in Sovjetske zveze, katerih gozdarstvo se ne bori z zgoraj omenjenimi problemi. Njihovi zakoni ne posegajo tako rigorozno v gozdno gospodarstvo, kot posegajo pri nas. Po drugi strani pa sta zaradi zemljepisne strukture teh dežel raba gozda, zlasti pa spravilo lesa iz njega veliko lažja, kot sta pri nas. Pri nas prevladuje gozd v visokih pogorjih, kar marsikje sploh onemogo-

ča njegovo racionalno rabo, drugod pa je njegova raba povezana z drago gradnjo in vzdrževanjem gozdnih cest. Pa tudi uporaba velikih strojev in naprav v gozdnem gospodarstvu, ki se v ruskih, finskih in kanadskih gozdovih krasno obnesejo, je v gozdovih naših visokih pogorij večinoma nemogoča. Veliki kanadski, finski in švedski kombinati, ki razpolagajo s stotisoči hektarjev gozda, rešujejo vprašanje pocenitve dela v gozdu veliko lažje kot naši gozdni posestniki, med katerimi je le malo takih, ki bi imeli več kot 200 ha gozda.

Medtem ko imajo druga področja avstrijskega narodnega gospodarstva močan vpliv predvsem na gospodarsko in socialno politiko, grede naloge gozdarstva daleč preko tega okvira. Gozdarstvo ima namreč še nalogo, da sooblikuje podobo pokrajine in podnebnje, da zadržuje potrebno vodo in da soustvarja izhodišče celokupne civilizacije. Z naraščajočim razvojem turizma po naši deželi pa pričanja gozd v našem narodnem gospodarstvu vršiti tudi vse pomembnejšo funkcijo kot kraj in pribežališče za oddih in zdravljenje mestnih in industrijskih ljudi.

Naš gozd vrši torej tudi važno funkcijo za splošno blaginjo. Da ta njegova funkcija nalaga gozdarstvu tudi določene žrtve, je jasno. Gozdarstvo daje skupnosti poleg lesa tudi dober del na splošno neocen-

ljivih prispevkov za njeno blaginjo, ki pa jih je treba pri reševanju problemov gozdarstva ob naraščajoči industrializaciji in motorizaciji vse bolj upoštevati.

DOMAČE TRŽIŠČE

Najbližja skrb gozdarstva je še vedno domače tržišče, zalaganje domače industrije za predelavo lesa z njeno najvažnejšo surovino. To nalogo gozdarstvo tudi izpolnjuje. Zaradi pomanjkanja domačega lesa se pritožuje le industrija papirja in celuloze.

V zadnjih dveh letih je bilo po dolgem času prvič v naši državi posekanega manj kot 10 milijonov kubičnih metrov lesa letno. S tem je lani in predlanskim postavilo naše gozdarstvo za 1 do 2 milijona kubičnih metrov lesa letno manj na trg, kot ga je postavilo v prejšnjih letih. Nazadovanje letnega poseka lesa gre v glavnem na račun brusnega lesa. Ker je v avstrijskem povprečju izvozniški Tirolske in Predarlške cena brusnega lesa med letom 1957 in 1963 nazadovala, medtem ko je cena hlodovine narasla, je tudi proizvodnja brusnega lesa nazadovala. Nazadovanje proizvodnje ima svoj vzrok tudi v druginji proizvodnje brusnega lesa, katerega glavnina prihaja od čiščenja in redčenja gozdnih sestojev v dobi rasti. Industrija papirja je morala spričo tega lani uvoziti 800.000 kubičnih metrov brusnega lesa, medtem ko ga je leta 1957 u-

vzela le pičlih 58.000 kubičnih metrov. Lani je morala industrija papirja v inozemstvu kupiti že 20% potrebnega lesa, medtem ko ga je leta 1957 nakupila komaj 0,5 odstotka.

V gozdarskih krogih menijo, da bi bilo domače gozdarstvo v stanju, da dobavi industriji papirja dober del uvoženega lesa, če bi bila le-ta pripravljena, da ga — v kolikor gre za smrekovino — plača tako, kot plačuje inozemski brusni les. Domače gozdarstvo sicer ni v stanju, da bi dalo industriji papirja obvezna jamstva za dobavo lesa, vendar je po izkušnjah v lesnem gospodarstvu prav gotovo, da bi zanimivejše cene, vsaj pa cene, ki bi krile stroške proizvodnje brusnega lesa, takoj povečale domačo ponudbo. Rešitev problema leži torej pri industriji papirja.

Na avstrijskem lesnem trgu določajo cene kupci. Kupec pa je tudi industrija papirja. S tem tudi sama usmerja obseg letnih posekov in proizvodnje brusnega lesa. Boljša cena za brusni les ne bi privedla do prekomernih sečenj, marveč bi samo pospešila gojitvene ukrepe v gozdu, kar bi bilo tako v korist boljšega prirastka v gozdu kot tudi v korist industrije papirja. Za njo toliko bolj, ker nima nobenega jamstva za trajne inozemske dobave in se ji zaradi tega prav lahko zgodi, da bo imela enkrat za svoje potrebe premalo lesa na razpolago.

(Dalje prihodnjič)

Grad Porcia v Spittalu ob Dravi

spet prizorišče poletnih kulturnih prireditev

V Spittalu ob Dravi so trenutno v teku zadnje priprave za letošnjo četrto sezono poletnih kulturnih prireditev na starodavnem gradu Porcia, kateri slovi po svojih arhitektonskih lepota kot biser italijanske renesanse. Prireditve se bodo začele prihodnji četrtek z mednarodnim festivalom pevskih zborov, kjer bodo poleg štirih avstrijskih zborov sodelovali še Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane, pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja, Učiteljski zbor »Slavko Osterc« iz Maribora in zagrebški pevski zbor »Joža Vlahovič« ter komorni zbor iz Kopenhagena in zbor »Choeur mixte de Bulle« iz Francije. Pred mednarodno žirijo bodo zbori tekmovali v sporedih narodnih in umetnih pesmi, v nedeljo pa bodo po podelitvi nagrad najboljši zbori priredili zaključni koncert.

Z otvoritvijo umetniške razstave se bo prihodnjo soboto začel drugi del letošnjih prireditev, v katerem se bodo predstavili s svojimi deli avstrijski umetniki Werner Berg, Othmar Jandl, Giselbert Hoke, Valentin Oman, Rudolf Kedd in Anton Lehmden. Po zamisli lastnikov celovške »Galerije 61« Josefine in Rudolfa Nitscha, ki bosta to razstavo uredila, naj bi bila le-ta neke vrste okno avstrijske umetnosti (prejšnja leta so bili na razstavah v Spittalu zastopani zlasti slovenski in beneški umetniki) in bi se tekom let lahko razvila v stalno galerijo.

Glavni del poletnih prireditev na gradu Porcia pa bodo tudi letos gledališke igre z uprizoritvijo štirih komedij, med katerimi bodo tri ponovitve iz lanskega sporeda ter kot novost komedija »Ljubezen in naključje« francoskega klasika Marivauxa, ki bo tokrat v Avstriji sploh prvič uprizorjena. Prireditve bodo trajale od 17. julija do 30. avgusta.

Poletne igre na Petrovi gori v Brežah:

Prva premiera: Schillerjev „Don Carlos“

Na Petrovi gori v Brežah je spet zaživelo; začela se je nova, jubilejna 15. sezona poletnih iger, v katero predstavlja obetajoč uvod premiera zadnje soboto, ko se je ansambel številni publikli, med katero je bil tudi deželni glavar Ferdinand Wedenig s soprogo, predstavil s Schillerjevim „Don Carlosom“.

Mnogi ljubitelji odrske umetnosti na Koroškem in tudi izven njenih meja si štejejo že za svojo častno dolžnost, da obiščejo vsakoletne predstave v Brežah. To ni nobena službena dolžnost — niti ne za novinarja, ki mora potem poročati — marveč neka notranja potreba, ki se je izoblikovala po zaslugi ansambla v Brežah, kateri je v letih svojega udejstvovanja vedno spet poskrbel za prijetna presenečenja: z uprizoritvami, o katerih visoki kvaliteti danes ne more biti več nobenega dvoma. Morda ravno zaradi tega »stari« obiskovalci poletnih iger v Brežah tudi ne pričakujejo nadaljnjega stopnjevanja te kvalitete; v polni meri so zadovoljni z že doseženo višino, kajli od amaterske skupine zahtevati več bi bilo nevhvalno.

Gledana v tej luči je bila sobotna premiera vsekakor lep uspeh in je ansambel lahko upravičeno zadovoljen s tem, kar se je porodilo iz njegovega večmesečnega truda in prizadevanja. Če izvzamemo tistih nekaj mladih in najmlajših članov, pri katerih so pač še precej vidne začetne težave, potem je marljiva igralska skupina tudi tokrat pokazala rutino, homogenost in brezmejno predanost igri, lastnosti, ki smo jih občudovali že vsa leta. Posebno so — če hočemo navesti nekaj imen — brez dvoma

znova navdušili Hannes Sandler (kralj), Robert Mösslacher (markiz Posa), Burgi Klaura (princeza Eboli) in Heinz Köppl (vojvoda Alba), medtem ko sta nam Josef Schuhmeyer (Don Carlos) in Karl Benesch (Domingo) še v boljšem spominu od prejšnjih uprizoritev. V celoti pa lahko ugotovimo, da se je ansamblu v polni meri posrečilo prikazati mračnjastvo srednjega veka ter strahote neizprosne inkvizicije, skratka dobo nasilja in intrigantsva, v kateri človeško življenje ni bilo vredno ničesar. Gotovo je h temu prispevala svoj delež tudi tehnična ureditev, za katero bi Brežam lahko zavidovalo marsikatero poklicno gledališče.

Prvi korak v 15. sezono je narejen, jutri mu bo sledil drugi s premiero Shakespearovega „Beneškega trgovca“, potem pa poletnim igram v Brežah želimo za prihodnje tedne samo še ugodno vreme in zadovoljiv obisk.

KULTURNE DROBTINE

● Srbsko narodno gledališče v Novem Sadu, ki se ozira na stoletno tradicijo, je pred nedavnim zaključilo letošnjo in doslej najbolj uspešno sezono. Imelo je 376 dramskih, opernih in baletnih predstav, katerih se je skupno udeležilo 152.000 obiskovalcev.

● Na letošnjem mednarodnem kongresu PEN kluba v Oslu so sklenili, da bo imela ta organizacija, ki združuje književnike iz 70 držav, svoj prihodnji kongres drugo leto na Bledu. V Oslu so med drugim razpravljali tudi o tem, kako bi med književniki sveta navezali še bolj tesne in priske vezi.

● Partizanski invalidski pevski zbor iz Ljubljane je pod vodstvom dirigenta Radovana Gobca z velikim uspehom gostoval v Vzhodni Nemčiji, kjer je priredil vrsto koncertov jugoslovanskih partizanskih in narodnih pesmi.

Poletne kulturne prireditve

Spored za prihodnji teden

● V Ljubljani:

3. julij — GLASBA, DOŽIVETJE, GIB; izvajata komorni ansambel svobodnega plesa Zagreb in Zavod za glasbo in baletno vzgojo Ljubljana.

5. julij — Jakob Gotovac: ERO Z ONEGA SVETA; operni ansambel iz Maribora [zaključna predstava za čipkarski festival].

6. julij — Johann Strauss: NA MODRI DONAVI; izvaja balet Narodnega pozorišta Sarajevo.

8. julij — HET NATIONALE BALLET — AMSTERDAM; Hindemith: Štirje temperamenti, Čajkovski: Pas de deux iz baleta „Hrestač“, Badings: Džungla, Bizet: Simfonija v C-duru.

Začetek vseh predstav ob 20.30 uri.

*

● V Brežah:

4. julij — Shakespeare: BENEŠKI TRGOVEC, premiera.

5. julij — Shakespeare: BENEŠKI TRGOVEC.

8. julij — Schiller: DON CARLOS.

9. julij — Shakespeare: BENEŠKI TRGOVEC.

10. julij — Schiller: DON CARLOS.

11. julij — Shakespeare: BENEŠKI TRGOVEC.

Vse predstave se začnejo ob 20. uri na Petrovi gori v Brežah.

Godbeno-pevski koncert srednjih šol iz Celovca

Celovške srednje šole — učiteljske, Državna gimnazija za Slovence, Državna realna gimnazija in gimnazija, dekliška realna gimnazija ter Državna realna šola in realna gimnazija — so prejšnji teden priredile v Domu glasbe uspel godbeno-pevski koncert, ki je pričal o visoki ravni glasbene vzgoje.

Učiteljske se je predstavilo s svojim mešanim pevskim zborom, slovenska gimnazija je pod vodstvom profesorja glasbe dr. Czigana nastopila z mešanim pevskim zborom in godbenim kvintetom „Veseli študentje“, in tudi ostale šole so bile zastopane s pevskimi zbori, medtem ko se je Državna realna šola in gimnazija predstavila še z godalnim kvartetom in narodnimi plesi.

Številno občinstvo je bilo z nastopi posameznih ansamblov vsestransko zadovoljno, zlasti pa nas veseli, da je bil s posebnim navdušenjem sprejet nastop slovenske gimnazije.

Letošnje letovanje otrok na Jadranu

Letošnje počitniško letovanje slovensko govorečih otrok iz Koroške je določeno v 2 skupinah. Prva skupina bo na letovanju v času od 19. julija do 8. avgusta, druga skupina pa v času od 8. do 28. avgusta. Otroci bodo letovali v Savudriji.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismo prošnje, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že kdaj bil na letovanju in kolikokrat. To prošnjo naj skupno s priloženim lanskim šolskim spričevalom, zdravniškim spričevalom, iz katerega mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo, priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije, osebno izkaznico otroka s sliko in režijskim prispevkom v znesku 250 šilingov oddajo do najkasneje 6. julija 1964 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, Celovec - Klagenfurt.

Posebej opozarjamo, da posameznih dokumentov ne prevzamemo in da velja za prijavitelja le o otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi navedeni dokumenti.

Za osebno izkaznico otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju; otroci, ki so bili že tri ali večkrat na letovanju, bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno prosto mesto. V prošnji starši lahko navedejo željo, s katero skupino bi radi poslali otroka na letovanje. Po možnosti bo ta želja upoštevana. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku dobili tozadevno pismo obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Bekštanj

Od nedelje dalje obratuje na južnem obrežju Baškega jezera novo obrežno kopalnišče v občini Bekštanj. Moderno urejeno obrežno kopalnišče bo gotovo že v letošnji sezoni spisevalo k še večjemu zanimanju letoviščarjev za idilično in priljubljeno jezero. Občina je odkupila v ta namen zemljišče v izmeri 20.000 kvadratnih metrov ter je nosila tudi stroške za naprave na obrežju v višini skupno okoli 2,5 milijona šilingov. Kopalnišče z zgradbami, ki so stale nadaljnje 3 milijone šilingov, je last posebne družbe, katere poslovodja je občinski tajnik Hans Schalle. Trenutno je ob kopalnišču 100 kabin s 86 omaricami. Za goste, ki pridejo v kopalnih plaščih, je vstopnina po 5 šilingov, za dnevno kabino pa je treba plačati po 8 šilingov. Uredili bodo še restavracijo in kavarno ter opremili obrežje z vrtnimi nasadi.

Občni zbor društva „Prijatelji Magdalenske gore“

Prejšnji petek je imelo društvo „Prijatelji Magdalenske gore“ v zrcalni dvorani deželne vlade svoj 3. letni občni zbor. Predsednik društva, profesor dr. Malzacher, je pozdravil v lepem številu navzoče člane. Med navzočimi je bil tudi deželni glavar Wendenig. Društvo šteje letos 145 članov. Zanimivo je, da je lani k društvu pristopil tudi zvezni prezident dr. Schärfl.

Vodja izkopavanja na Magdalenski gori univerzitetni profesor dr. Egger je v svojem poročilu opozoril na obširno znanstveno razpravo, ki obsega 300 strani, opremljeno z mnogimi slikami in risbami, ki predočuje uspehe izkopavanja in raziskavanja na Magdalenski gori. Razprava bo izšla v „Carinthia I“ in v posebnem tisku. Interesantno je bilo poročilo o zimskem delu izkopavinskega štaba. Nadalje je med drugim omenil, da na Magdalenski gori ne obdelavajo in raziskavajo le klasične arheološke najdbe, temveč tudi odkritja iz La-Tene-časa gorskega naselja 150 let pred našim štetjem. Pri tem se posebno prizadevajo razjasniti vprašanje, kako so na Magdalenski gori proizvajali znamenito norijsko jeklo, vprašanje, ki, kakor znano, vzbuja veliko zanimanje pri ekspertih.

V blagajniškem poročilu so ugotovili, da znaša premoženjsko stanje društva 273 tisoč šilingov, upajo pa, da bo iz virov daril in subvencij v višini kakor prejšnje leto mogoče tudi letos nadaljevati z izkopavanji na Magdalenski gori.

Profesor Egger je tudi omenil, kako važnega pomena je raziskovalno delo na Magdalenski gori za bodočo koroško univerzo. Društvo je soglasno sklenilo svoj pristop h koroški univerzitetni zvezi.

V spomin vzorni materi

Radiše. — Ob koncu prejšnjega tedna je neizprosna smrt iztrgala iz Culehnerjeve družine dobro staro mater. Umrla je Marija Wrulich v starosti 84 let v Zgornjih Rulah na Radišah. Njeno življenjsko delo kot matere in gospodinje je bilo zgledno in vzorno in veljajo tej pokojni slovenski koroški kmečki materi besede pesnika Župančiča: Kdo je velik? Kdor svoj čas izpolni, kdor življenja vso žrtvuje moč idealom in najvišjim ciljem, dokler smrt ga ne zagrne v noč...

Taka je bila pokojna Culehnerjeva mati ves čas življenja in je svojo plemenito življenjsko nalogo izpolnila do dna. Rodila je devet otrok, trije so umrli že v otroški dobi in zelo rano je umrl tudi njen mož. Po moževi smrti je prevzela na svoje rame naporan nalogo gospodarstva na domačiji ter se z vso požrtvovalnostjo in v nemo posvetila vzgoji šestih otrok, kjer je bil uspeh vzgoje prave in dobre matere prodoren. Vse je vzgojila v zavedne člane slovenske narodne družine na Koroškem, vsi so postali koristni in aktivni delavci v narodni prosveti, pevci in igralci. Pokojna mati je ljubila svoj rod in domovino in to zavest in predanost vsadila tudi v srca svojih otrok. Pri Culehnerju je zavedna slovenska domačija, kjer vlada zanimanje za slovenske knjige in drugi tisk, kjer gojijo petje, si osvajajo kulturne dobrine in te zavestno širijo tudi v okolici. Nedvomno je, da je prav Culehnerjevim v veliki meri pripisati, da naše prosvetno življenje na Radišah ni zamrlo temveč živi in se razvija. Tudi to je dragocena zasluga vzgoje dobre pokojne matere kot vzgojiteljice.

Za boljše medsebojno spoznavanje

Pevski zbor Delavskega prosvetnega društva »Svoboda« v Dupljah pri Trzliču je že gostoval na Koroškem. Zdaj pa je ta zbor povabil mešani in moški zbor Slovenskega prosvetnega društva »Zvezda« v Hodišah na gostovanje v njihov kraj.

V soboto 27. junija so se hodiški pevci pod vodstvom zborovodje Foltija Pavliča z veseljem odzvali temu vabilu. Sprejem pevk in pevcev v Dupljah je bil prisrčen, iskren in gostoljuben. Predsednik krajevnega DPD »Svoboda« je gostom iz Hodiš izrekel prisrčno dobrodošlico in med drugim izrazil željo po pogostejših medsebojnih kulturnih stikih. V zahvali za tovariški sprejem je isto težnjo naglasil tudi tajnik SPZ v Celovcu. Predstavil je pevski zbor in povedal, da je hodiško SPD praznovalo letos 60-letnico svojega obstoja in kulturne delovanja. Pevski zbor ima staro tradicijo, saj je kot eden izmed prvih gojil organizirano pevsko prosveto na Koroškem.

V napolnjenem Domu gasilcev je bil koncert koroških pevcev. Menjaje sta pela moški in mešani zbor koroške narodne in druge pesmi. Kar je razveseljivo, je v zboru pre-

Izlet na Peco

Slovenska mladina priredi v nedeljo, dne 5. julija 1964, izlet na Peco. Zbirališče ob 8.00 uri pri Šercerju v Šmihelu nad Pliberkom in od tam odhod na goro. Na izlet vabimo mladino iz vseh krajev!

cej pomladka in jih je med njimi več, ki so bili šele prvič na kakšni turneji. Zbor je požel mnogo pritrjevanja in viharnega navdušenja od tamošnje publike ter je z gostovanjem lahko zadovoljen. —

Bridko žrtev je morala pokojna mati prestatiti tudi v drugi svetovni vojni, ko sta prisiljena v hitlerjansko vojsko zgubila življenje dva sinova, med tema eden, ki je bil po maturi že tik pred svojim življenjskim ciljem.

Domačijo je prevzel sin Šimej, znan ne le v domačem kraju, temveč vsepovsod po Koroškem, kjer govorijo slovenski jezik in tudi preko meja dežele, kot marljiv in zelo sposoben zborovodja radiškega pevskega zbora. Tudi v drugi generaciji so otroci nadarjeni pevci in vsestranski prosvetaši, eden izmed Šimejevih sinov je letos tudi maturiral na slovenski gimnaziji v Celovcu. Prav gotovo je tudi to sad zgleda in vzgoje stare matere, ki je kljub vsem težavam v življenju vedno tudi rada prepevala in se veselila kulturne dejavnosti naraščaja.

Pogrebne svečanosti so bile v ponedeljek. Velika množica žalnih gostov je pokojni materi Mariji Wrulich izkazala zadnjo čast in ljubezen. Na domu žalosti in ob grobu je domači pevski zbor pod vodstvom centralnega pevovodje Slovenske prosvetne zveze Foltija Hartmanna prepeval primerne pesmi v slovo blagi pokojnici. Kondukt je vodil radiški domačin šmarješki župnik Lampichler ob asistenci domačega in medgorskega župnika. Lik vzorne matere Marije Wrulich je v poslovnem in tolažilnem govoru pokazal domači župnik Jank.

Nato je telesne ostanke pokojne matere zagnila domača zemlja in zasulo cvetje. Culehnerjevo mater bomo ohranili v lepem, čistem in trajnem spominu, žalujemo svojcem pa izrekamo naše odkrito in srčno sožalje.

Bistrica v Rožu

Pred nedavnim je občinski odbor na svoji seji sklepal o računskem zaključku za leto 1963 ter o proračunu za leto 1964. Zaključek izkazuje 2.285.577 šilingov prejemkov in 2.191.790 šilingov izdatkov, kar pokaže prebitek v znesku 93.967 šilingov. Odbor je zaključek odobril soglasno in podelil županu Semmelweisu razrešnico. Nato je odbor izčrpno obravnaval proračunske zneske za leto, ki v rednem proračunu izkazujejo v prejemkih in izdatkih po 2.493.000, v izrednem proračunu pa po 4.469.900 šilingov.

Bistveni izdatki v rednem proračunu odpadejo: za šolstvo 200.000 šilingov, za vzdrževanje poti 70.000 šilingov, za preskrbo 237.000 šilingov, za kanalizacijo v Svečah 65.000 šilingov ter 700.000 šilingov kot dodatek k izrednemu proračunu.

V izrednem proračunu je 4 milijone šilingov določenih za gradnjo dveh stanovanjskih blokov s skupno 24 stanovanji. Večji del teh sredstev bo prišlo iz državnega stanovanjskega in naselitvenega fonda. Župan je vedel povedati, da bodo z gradnjo začeli v najkrajšem času ter je pričakovati, da bodo mogli nova sodobna stanovanja izročiti 24 družinam v občini že prihodnje leto.

Vsota 470.000 šilingov pa je namenjena za izgradnjo Maške ceste, kjer je cesta v takem stanju, da je izgradnja nujno potrebna. S tem delom bodo začeli hkrati z gradnjo odseka dovozne ceste k bodoči dravski elektrarni, katere gradnja se bo baje kmalu začela.

Otvoritev gostilne

V nedeljo, dne 5. julija 1964, ob 14.00 uri bo začela obratovati gostilna Miškulnik v Podjerberku pri Skofičah. Od 14.00 ure dalje bo igrala godba za ples.

Ob 20.30 uri pa bo nastopil s pesmi-mi hodiški moški zbor.

Mojstri

Poznamo jih vrsto: mizarске, tesarske, zidarske, čevljarске, krojaške, mesarske, ključavničarske, pekarske, avtomehanične in druge. Labko opazujemo in ugotavljamo, da uživajo ugled v družbenem življenju in gospodarskem procesu ter tudi njihove eksistence niso najzadnje. To kaže in priča, da obrt v novih oblikah v času tehnizacije ni izgubila svoje eksistenčne zmogljivosti, se nikakor ni preživela ter se ji obeta še dolga bodočnost.

Pot do dosege mojstrskega naslova ni lahka, je naporna in strma. Rokodelski učenec ali vajenec se mora priučiti tisočev gibčnih prijemov z roko, poznati mora sortimente predelovalnih surovin, osvojiti si mora čut za lepoto in praktičnost izdelkov, postati mora dober računar, izveden v kalkulaciji in knjigovodstvu, seznaniti se mora z množico zakonov, z davčnimi vprašanji in ne nazadnje si mora pridobiti precejšnjo višino splošne izobrazbe iz neizčrpnega področja tehnizacije, gospodarskega razvoja in napredka, pa tudi iz področja kulturnih dobrin, ker tudi to spada k temu, da je mojster polnovreden član družbenega sestava. Pravi mojster mora biti pošten svetovalec svojim naročnikom in dober učitelj pa tudi vzgojitelj mladega obrtniškega naraščaja.

Zanimiva je statistika o mojstrskih izpitihih v zadnjih letih v Avstriji. Leta 1963 je v vsej državi prestalo mojstrske izpite 4170 kandidatov, med temi 253 na Koroškem. Dotok v obrtne poklice v zadnjih desetih letih je zelo značilen. Skupni razvoj v Avstriji velja za Koroško z eno izjemo in sicer, da je v preteklem desetletju ostala na Koroškem povprečna višina prestalih mojstrskih izpitov skoraj neizpremenjena. Od leta 1962 na 1963 je število novih mojstrov napredovalo za 99 oseb in od teh jih je odpadlo na Koroško 10. Leta 1954 je v Avstriji prestalo mojstrske izpite 3488 kandidatov, med temi na Koroškem 229. Iz tega sledi, da je do leta 1963 naraslo število mojstrskih izpitov v vsej Avstriji za 19,6 odstotka, na Koroškem pa je število naraslo le za 10,5 odstotka.

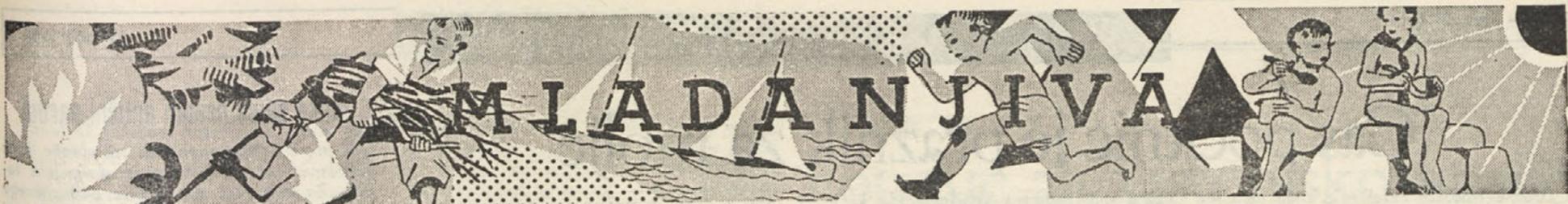
Naraščajoči razvoj zanimanja v Avstriji za mojstrske izpite iz obrtne stroke — na Koroškem izkazujejo enakomerno povprečje — priča, da je mnogo interesentov, ki se hočejo prikopati do viška rokodelske poklicne kvalifikacije in si s tem ustvariti pogoje za samostojno dejavnost in solidno eksistenco.

Na posamezne obrtne stroke so leta 1963 odpadli prestani mojstrski izpiti na nekatere naslednje panoge: žensko krojaško obrt 558 (Koroška 36), mizarje 416 (Koroška 36) — pri mizarjih je Koroška na prvem mestu —, ključavničarje 307 (Koroška 26), frizerje 273 (Koroška 14), mesarje 248 (Koroška 10), pekarje 237 (Koroška 16), avto-mehanike 227 (Koroška 15).

Koroška statistika o mojstrskih izpitihih pokaže tudi sliko o premikanju posameznih obrtnih vej. Leta 1950 je napravilo 30 kandidatov krojaške mojstrske izpite, leta 1963 pa samo še 6. Kovaških mojstrov je postalo leta 1950 še 23, leta 1963 pa samo še 3, čevljar-skih kandidatov je leta 1950 prestalo mojstrske izpite 40, leta 1963 samo še 6, novih sedlarskih mojstrov je postalo leta 1950 13, leta 1963 pa 2, avto-mehaniških mojstrov je napravilo izpite leta 1950 9, leta 1963 pa 15. Iz tega pregleda je razvidno gospodarsko premikanje v posameznih obrtnih strokah ter je slika umirajoče kakor tudi v bodočnost strmeče obrtne dejavnosti.

Ugleden in še vedno donosen je poklic obrtnega oziroma rokodelskega mojstra. Velja pa tudi za to zvrst poklicev, da so mojstri ljudje na pavem mestu: skrbni, delavni in sposobni korakati z napredkom časa. To je nujno, če se hočejo obdržati v ostri konkurenci. Približno bo verjetno tudi pri nas tako, kakor je neki zahodnonemški institut, ki je pri 1000 mojstrih izvedel povpraševanje po njihovem delovnem času in o številu dnevov dopusta. Poizvedbe so pokazale poučno sliko ter so bili odgovori pri vprašancih v starosti od 30 do 50 let najmanj ugodni. Pri teh je tedenski delovni čas naslednji: 1 odstotek 40 in manj ur, 1 odstotek 41 do 44 ur, 2 odstotka 45 do 48 ur, 40 odstotkov 49 do 52 ur, 38 odstotkov 53 do 56 ur, 9 odstotkov 57 do 60 ur in 9 odstotkov nad 60 ur. V tem delovnem času pa ni upoštevano, da morajo mnogi rokodelski mojstri opraviti na večer še pisarniška dela. Rezultat raziskovanja glede dopustov je naslednji: skoraj četrtina vprašancev si lani ni privoščila nobenega dopusta, 2 odstotkov 1 do 5 dni, 16 odstotkov 6 do 9 dni, 16 odstotkov 10 do 12 dni, 10 odstotkov 13 do 15 dni, 6 odstotkov 16 do 20 dni, 4 odstotki 21 do 24 dni in 2 odstotka več kot 24 dni.

Tudi naši nadarjeni mladini je odprta pot v poklice obrtne vrste značaja in naša naloga je, da tudi to zvrst eksistence pospešujemo in priporočamo, ker tudi to mora biti naš cilj: Čimveč domačih mojstrov po naši zemlji!

Divja jaga

planino in se ustavi prav pod tisto smreko, kjer si stal lani osorej, in čakaj tamkaj do polnoči."

Mladi drvar je ubogal dedka in k letu na kresno noč odšel pod tisto smreko, kjer je čakal in čakal, dokler ni v dolini odbila polnočna ura.

Takrat pa je po zraku zapiskalo in po gozdu zarjavelo, da so drvarju lasje vstajali pokonci. Rad bi bil zbežal, a šepava noga mu ni dala, zato je kar obstal, kjer je bil. Mimo njega se je pripodila nepregledna čreda srn in srnjakov, medvedov in medvedk ter gamsov in divjih koz, za njimi pa se je podila smrdljiva megla, nabita z odurnim pasjim laježem.

Drvar je od strahu odrevenel, a niti z očmi ni trenil, da bi se ne izdal, kje je, ko je tik sebe zaslišal hripav glas:

"Lani sem zgrešil medveda. Namesto vanj, se je sekira zasadila v tole smreko. Letos pa jo bom izdrl in odnesel!"

Še tisti trenutek je drvarja prenehala boleli noga. Zdrav in srečen je proti jutru privrskal domov.

Lojze Zupanc

Na kresno noč love divjačino po Menini planini sami vravogi, ki pa se spremene v smrdljivo meglo, da jih srne in srnjaki, medvedi medvedke ter gamsi in divje koze sploh ne vidijo. Tudi njihovi psi gonjači so takrat nevidni, le lajež izdaja divjo jago, ki se podi za preplašeno divjadjo, kadar vrage od daleč mečejo sekire vanjo.

Neke kresne noči se je skozi hoste Menine planine vračal v dolino mlad drvar. A v gozdu je zašel in polnoč ga je našla sredi Menine planine.

Komaj je v dolini odbila polnočna ura, je v zraku strahovito zapiskalo, divji pasji lajež pa je bil že takšen, da se je drvar prestrašeno stisnil k smreki in pred neznanim strahom trepetal po vsem telesu. Takrat so se mimo njega pripodili srnjaki in srne, medvedje in medvedke ter gamsi in divje koze; vsi pa so v preplahu bežali pred smrdečo meglo, ki jim je sledila.

Iznenada pa je drvarja strahovito zabolelo koleno, kakor da bi mu nekdo zasadil vanj sekuro. Šele proti jutru je prišel domov, vse leto pa je trdo nogo vlekel za seboj.

Položil je nekemu dedu, kaj se mu je na kresno noč primerilo na Menini planini. Dedej pa mu je svetoval:

"Ko bo spet kresna noč, pojdi na Menino

gnetel dvanajst kož. Videti je bilo samo, kako se trese njegova bela brada. Eden izmed odposlancev je zakašljaj: k-he!

Usnjar se je prestrašil, dvanajst kož pa je naredilo: »Pok!« Pogledal je, kaj se je zgodilo, odposlanci pa so se mu ponižno poklonili in mu sporočili knezovo pošnjo. Usnjar pa jih sploh ni pogledal: bil je jezen, ke je zavoljo njih strgal dvanajst kož.

Spet in spet so ga prosili, celo pokleknilo so. Toda Usnjar jih sploh ni hotel poslušati. Dolgo so prosili, nazadnje pa so žalostni odšli.

Kaj naj store? Knez je bil žalosten in staršine prav tako.

CIRIL USNJAR

tako močno, da še neba ne moreš videti, ko pa gre k reki namakati kože (po poklicu je namreč usnjar), ne nese samo ene, temveč kar dvanajst na enkrat. Kože se napijejo vode in tedaj jih zgrabim. A njemu to nič ni mar: samo vleče in vleče. Zadnjič bi me skoraj s kožami vred potegnil na suho. Vidiš, to je edini človek, ki se ga bojim."

Knežna se je močno zamislila: kako naj to sporoči svojemu očetu in se reši suženjstva? Kajti živela je čisto sama. Žive duše ni imela, samo enega golobčka. Hranila in negovala ga je v tistih srečnih časih, ko je živela v Kijevu. Dolgo je pemišljevala, naposled pa je napisala očetu pismo:

"Ljubi moj očka, pri nas v Kijevu je neki človek, ki ga kličejo Ciril Usnjar. Pošlji k njemu ugledne starce in ga lepo prosite: nemara se bo hotel biti z zmajem ter mene rešiti iz ujetništva? Predragi oče, lepo ga prosite in mu obljubite lepa darila, zlasti pazite, da ga ne razžalite s kako nevljudno besedo! Jaz pa bom do smrti molila boga, naj da srečo vam in njemu."

Napisala je pismo, ga privezala golobčku pod perut in odprla okno. Golobček se je dvignil visoko pod nebo in priletel domov v knežji dvorec. Na vrtu so se igrali otroci. Zgledali so golobčka in zavpili:

"Očka, očka, sestra nam je poslala golobčka!"

Knez se je spočetka razveselil, ko pa je premislil, je postal zelo žalosten.

"Mar je res tista pošast umorila mojo hčerko?" je mislil. Nato pa je privabil golobčka in našel pod peruto pismo. Vzel je listek in prebral, kar mu je napisala hčerka. Hitro je sklical vse bojarje in vprašal:

"Ali je res pri nas tak človek, ki ga kličejo Ciril Usnjar?"

"Seveda, knez. Pri Dnjepru stanuje."

"Kako bi ga prosili, da bi ne bil jezen ter bi nas hotel poslušati?"

Dolgo so se posvetovali, nazadnje so sklicali najstarejše ljudi v mestu in jih poslali k Cirilu. Prišli so pred njegovo hišo, previdno pokukali skozi vrata in se neznansko prestrašili: Usnjar je namreč sedel na tleh, s hrbtom obrnjen proti vratom in z golimi rokami

"Nemara bi bilo dobro poslati najmlajše?" Poslali so najmlajše, a tudi ti niso nič opravili. Usnjar je samo sopihal in molčal. Tako je bil jezen zaradi tistih kož!

Tedaj se je knez domislil, da bi bilo najboljše poslati k Usnjarju majhne otročičke. Otročički so prišli, pokleknilo ter začeli milo prositi in jokati. Usnjarju se je srce omehčalo, zajokal je in rekel:

"Naj bo! Uslišal bom vašo prošnjo!"

Šel je h knezu:

"Dajte mi," pravi, »dvanajst sodov smole in dvanajst voz konoplje.«

Ovil se je s konopljo in se dobro osmolil, vzel neznansko težak meč in odšel k zmaju. Zmaj mu reče:

"No, Ciril, se boš vdal ali se boš vojskoval?"

"Ne bom se vdal, kaj še! Prišel sem, da se s teboj borim, ti pošast nemarna!"

Začela sta se boriti, da je kar zemlja bobnela.

Zmaj se zakadi v Cirila in ga zgrabi z zobmi, a vselej je zagrabil samo kos smole. Spet se zakadi, a zdaj ima poln gobec konoplje. Ciril pa ga tisti hip treščil s svojim mečem, da se zmaj kar sesede.

Ker je zmaj bruhal ogenj, mu je bilo sila vroče. Zato je pogosto tekal k reki, da se malce ohladi, Ciril se je pa medtem spet ovil s konopljo in osmolil.

Skoči pošast iz vode, plane nad Usnjarja, ta pa ga useka z mečem, da kar zagrmí. In se pošast spet zakadi in spet jo skupi, da se kar zemlja trese.

Dolgo sta se borila, da se je kadilo ko v peklu. Ciril je razbelil zmaja ko kovač meh. Pošast sika ogenj, kašlja in se davi, zemlja bobni in se trese.

Ljudje stojijo na hribih trdi od groze, sklepejo roke in čakajo, kaj bo. Nenadoma zmaj zatuli: u-u-uh! Zemlja se stresse, ljudje pa kar poskočijo in zavpijejo:

"Živel Usnjar!"

Tako je Ciril ubil zmaja, rešil knežno in jo pripeljal h knezu. Knez mu je bil do smrti hvaležen. Od takrat se tisti kraj imenuje Usnjarjevo.

(Ukrajinska pravljica)

Vsi otroci ljubijo smeh

Otroci vsega sveta so si podobni. Kadar so veseli, se smejejo, kadar so žalostni, pa jočejo. Ne marajo solz. Ljubijo smeh. Življenje je lepo, če je izpolnjeno z vedrim smehom.

Postavimo vsem otrokom sveta isto vprašanje: KDAJ SE NAJRAJE SMEJEŠ!

● "Kadar sem vesel," pravi mali Evropejec. "Kadar mi očka kupi novo igračo."

● "Kadar sije sonce in kadar mati ni zaskrbljena," pravi deček iz Azije. "In kadar sem sifi!"

● "Kadar nihče ni žalosten," pravi deklica iz Južne Amerike. "Zakaj so nekateri ljudje žalostni? Lepše je, kadar se vsi smejejo in vsi pojejo!"

● Kadar me očka posadi na ramena," pravi deček iz Severne Amerike, "in kadar dirjava po stanovanju, da mam ušesa bolijo."

● Kadar mama pripoveduje lepe zgodbe o noju, o slonu, o levu," pravi mali Afričan.

Otroci po vsem svetu ljubijo smeh. Če bi dečki in deklice znali govoriti kakor odrasli, bi rekli: "Na svetu mora biti mnogo smeha in mnogo veselja. Takšno življenje želimo!"

O prvem tisku

Izumitelj tiska si golovo zaslužil, da se njegovo ime neizbrisno zapiše v zgodovino človeštva. Čudno je samo, da so letnico njegovega rojstva na podlagi obširnih znanstvenih raziskovanj dognali le približno. Po teh podatkih se je rodil Johannes Gutenberg okoli leta 1399. Vse, kar se potreboval za svoj izum, si je z velikim trudom izdelal sam in brez pripomočkov. Za mnogo tisoč črk je moral najprej narisati načrte, nato jih

vdolbsti v jeklene palčice. Te palčice je vtisnil v bakrene ploščice, tako da je nastala matrica za množično vlivanje črk. Z ročno vlivalno napravo, ki jo je tudi sam izdelal, je vlival svinec v te modele in tako dobival črke za črke. Te črke je potem sestavljal v vrste in strani, jih čvrsto zapil v okvir, nato pa izdelal prve umetniško dragocene tiske na ročnem tiskalnem stroju, ki ga je tudi sam izumil.

Okameneli smehljaj

JOŽE CIUHA

Mladenič se ni zmenil zato, kar so počenjali z njim. Njegove oči so kot oči moških s prebodenimi jeziki strmele v prazno. Z monotonimi besedami je klical svojo molitev, kateri je zbor še bolj monotonno odgovarjal.

Moški, ki mu je vezal roke, se je, potem ko so bile privezane, sklonil k jeklenim šipkam. V dlani jih je jemal drugo za drugo, jih naravnava s konico naprej skozi luknjice v lokih, ki sta po višini presežala mladeničevo glavo, in jih vzporedno z njima zabadal v mišice med pasom in pazduho. Konice so predirale kožo in meso, ne da bi se pri tem pocedila ena sama kaplja krvi. K molitvi privzdignjen glas niti ni vztrepetal. Če bi ne bilo teh besed, bi se zdela, da se šipke zadirajo v spretno obarvano voščeno lutko. Potem je za trenutek telo zanihalo, besede za trenutek presahnile in glava je izgubila ravnotežje: ko da ni povezana s hrbtenico z ostalim telesom. Zbor je za trenutek odgovarjal molku. Toda samo za trenutek. Moža, ki sta ob straneh držala konstrukcijo, sta jo držala čvrsto. V objemu pasu, zvezanih rok in zbadanih šipk je telo znova ulovilo ravnotežje.

Ko so bile šipke zabodene v dveh navpičnih črtah na prsni strani, so začele na enak način trgati meso na hrbtu. Potem ko je bilo tudi to končano, so začeli močje

krasiti šipke in konstrukcijo z živahnimi trakovi in zastavicami. Mladeniču pod vrat in nadlahti so v okras zabodli še pisane steklene kroglice, podobne tistim, kakršne pri nas krasijo novoletno jelko. Kaveljci, na katerih so bile pričvrščene, so znova parali tkivo.

Sledil je zadnji del kostumiranja z zabadanjem: prebadanje jezika.

Poslej je molitev z nespremenjeno monotonijo v glasu mrmral samo zbor. Ob prebadanju se mi je zdela, da se mučita oba: mladenič in mož, ki je iglo zabadal. Predebela je bila, da bi jo bil z lahkoto porinil skozi meso.

Nisem več vzdržal: v želodcu sem občutil praznino, v sencah pa razbijanje krvi. Mučenje, ki sem ga gledal, se mi je uprlo. Ob sramu, studu in ihtji sem občutil do vsega, kar sem videl, globok, biološki odpor. Po stezi sem se napotil nazaj k množici.

S sugestivnostjo, s katero mami človeka globina, sem se moral po nekaj korakih obrniti. Mladenič je stal zakrit med telesi, ki so bila okoli njega. Iznad njih se je dvigala le kapelica, okrašena z veselimi barvnimi papirji. Ljudje so še vedno molili.

Sel sem in se spet obrnil. Naredil sem nekaj korakov vstran, ker so mi ljudje znova zakrili poglede. Moški niso več molili. Mladenič v kovinskem jarmu je zakoračil po stezi. Konstrukcije ni nihče več podpiral. Med koraki po nevarni poti se je lahko pozibavala in vtem sem zaznal tudi gibanje pod kožo zataknenih šipk. Kovina je ob kosteh lovila oporo. Vsa konstrukcija je torej v precejšnji meri slonela na njih. Obrnil sem se in šel naprej. Poslej se nisem več oziral.

Sledil sem poti, ki je peljala od mlake na veliko livado ob svetišču. Preko ljudi sem čez ograjo gledal njegove visoke, piramidasto oblikovane strehe, okrašene z

obarvanimi, naturalistično modeliranimi plastikami človeških figur. V tem sem se spet drenjal in spet so me nadlegovali trgovci.

Za zidom ljudi sem opazil otroka, ki je imel kakih dvanajst let: bil je vprežen v voziček, na katerem je bil pod pozlačenim baldahinom oltarček s papirnatimi okraski in preobiljem cvetja. Z vozičkom je bil povezan z nekaj vrvicami, ki so bile na koncu s trnkam podobnimi kaveljci zataknjene v hrbet. Voziček sta potiskala dva moža. Tudi deček je imel pod vratom v meso zabodeno ogrlico steklenih kroglic in čelo presekan s srebrno iglo. Njegove velike oči so bile nerazumljivo mirne, in če bi njegova koža in mišice ne bile tako načete, bi rekel, da na svoj otroški način uživa v važnosti, ki jo vzbuja.

Tok ljudi me je pehal med množico zdaj sem, zdaj tja. V polkrogu me je zaneslo nazaj k mlaki. Ljudje so se tu razmikali pred procesijo starejših moških. Na glavah so imeli živo rdeče kape. Tudi blago, ki so ga imeli ovitega okoli spodnjega dela telesa, je bilo živo obarvano. Vendar nisem podvomil, da so tudi ti ljudje zaobljubljeni, ki z bogovi poravnava račune.

Vsak je stiskal k sebi svitek iz gumija in platna, ki je v višini prsne mišice počasi tlel. Spremljal jih je mladenič, ki je na tleči vrh svitkov prilival olje, da so se iz njega dvignili kratki žubljaji.

Poiskal sem robec in si ga podržal pod nos. Mešanici sopare in smrada se je pridružil rezek vonj, ki je silil k bruhanju. V ognju na svitku je izpareval pot, ki je curljal čez ramena. Možje so imeli v nečlovečnost spachečene obraze. Poskakovali so na tankih nogah, ne da bi kdo med njimi svitek popustil.

Prebijal sem se nazaj k livadi pred templjem. Ob svetiščnem obzidju so me prestregle stojnice: nobena vera ni tako idealistično deformirana, da ne bi ljudje ob

Čas počitnic je praznik za molje

Drobne trdožive žuželke iz rodu metuljev si ne želijo ničesar bolj kot mir in zimske plašče, debele puloverje ali volnena krila. Če najdejo kaj takega, je gostija tu. Dobra in previdna gospodinja pa jim bo to veselje skalila s gospostim iztepanjem, natančnim čiščenjem in uporabo sredstev, ki molje uničujejo ali vsaj odbijajo.

Moljevi predniki so bili tisti zastopniki živalskega sveta, ki so na začetku živeli kot zajedalci na manjših živalih. S časom so postali bolj »dostojanstveni« in so se specializirali na snovi, ki so jih višje razvite živali odvrgele ali izgubile kot na primer peresa, dlake, kačje kože in živalske iztrebke. Vsa ta hrana je zadovoljevala osnovno prehrano, se pravi, iztrebki so vsebovali mnogo dušika, krzno in perje pa mnogo beljakovin.

Ko se je razvil človek, je podzavestno ustvaril ugodne razmere za nadaljnji moljev razvoj. Človek si je izbral za prebivališče suha mesta, pečine, kolibe, gradove in hiše, ki resnici na ljubo, niso bile preveč čiste. Človekova poznejša oblačila iz krzna in volne pa so bila nekaj tako čudovitega, česar si molji niti v sanjah niso mogli predstavljati. Mar je potem čudno, da se je molj odločil izboljšati življenjski standard in se preseliti k človeku?

Prav tako kot je bil molj nadobuden, pa je tudi stvaren in se še vedno v primerih sile vrne v ptičja gnezda in k ptičjim iztrebkom. To pa so običajno tudi viri, od koder se molj preseli v človekovo bivališče.

Družina moljev je zelo obsežna, vendar velja za vse, da so škodljivci. Najbolj sta nedvomno znana suknarski molj, ki uničuje volnene tkanine, in žitni, ki se razširja šele v shrambah z žitom.

Molji vdihavajo kisik skozi številne pore na povrhnjici. Za njihovo življenje je enako

važna tudi zadostna količina vode, ki je ne dobijo niti v volni niti v krznu (če ta dva nista vlažna). Moljev organizem se je prilagodil temu in vsrkava vodo neposredno iz okolnega vlažnega zraka.

Molji tudi lahko uravnavajo dolžino svojega goseničjega življenja. Če je hrane premalo ali ni zadosti vode, gosenica počiva ali se le počasi razvija v neprimerno manjšega predstavnika molje zalege. Toda tudi takšen majhen molj je, če je samica, sposoben, da leže jajca in vzdržuje vrsto.

Centralna kurjava zagreni moljevo brezskrbno in uživaško življenje, ker je v zraku neprimerno manj vodnih hlapov. Toda ta prednost pa ima tudi svojo slabo stran, saj toplota pospeši razvoj in razplod novih rodov.

Moljeva jajca so ovalna in rumenobebe barve. Samica navadno izleže kakih 50 jajc, ki jih odloži po dva do tri skupaj na vrh gostega tkanja, med vlakna pri redkejšem tkanju in blizu korenov dlak na krznu. Kmalu, ko jajce odloži, samica pogine. Iz jajc se po enem tednu ali v 10 dnevih, kar je odvisno od temperature, izležejo gosenice. Sedaj je najlepši čas njihovega življenja. Pri mešanici rastlinskih in živalskih vlaken se gosenica prvih ne bo nikoli dotaknila. V tem stadiju lahko gosenica umazano belorumenne barve uspešno opravi v tkanini svoje uničevalno delo, ker se tako dobro prilagaja tkanini in je površne gospostinje ne opazijo.

Gosenice suknarskega molja si iz lastne svile in prebavljene hrane pogosto zgradijo nekak tulec, v katerega se zavlečejo. To pa ne velja za vse gosenice. Z graditvijo skrivališča se resda zavarujejo pred paraziti, vendar jih zato človek prej opazi.

Molje, točneje gosenice, bi gospostinje odkrile mnogo prej, če bi jim z občutljivimi mikrofoni in ojačevalci posredovali glasove, ki jih je slišati pri moljevem hranjenju. Znanstveniki, ki so prisluškovali, pravijo, da se med hranjenjem molj podobno oglašuje kot divje živali. Slišati je bilo trganje in nekakšno renčanje, nato trije ali štirje mlaskajoči grizljaji in spet pošastno trganje.

Gosenice suknarskega molja svojo požrešno dejavnost ne omejujejo samo na volno in krzno, ampak se lotijo tudi zastrupljenih miši in podgan. V sili pa se zadovoljijo tudi z ovsenimi kosmiči in ržjo, vendar so pri tem izbirčni in pojedjo samo tisti del, ki vsebuje največ beljakovin. Zanimivo je, da se najnaprednejši molji niso obirali niti pred telefonskimi kabli, ki so bili izolirani z nylonom.

Po tej zlati dobi se gosenica zabubi. Zapredek naredi iz svile in ostankov hrane. S tako varčnostjo pri gradnji bo za bodočega molja in naslednje generacije ostalo še obilo hrane. Po dveh do šestih tednih se zapredek na koncu razpoči in se skozenj zrine novi predstavnik moljevega zaroda.

Izvaljeni molji so svetle, zlatordeče barve. Samci so manjši od samic. Samica redko vzleti, ker je polna jajc. Molji, ki jih vidimo leteti, so skoraj vedno samci ali pa samice, ki so jajca že odložile. V primerjavi s samci živijo samice polovico manj, le dva tedna.

Ljudje so se skozi stoletja borili proti mol-

jem z vsemi mogočimi sredstvi. Še pred sto leti so verjeli, da so škodljivci neki črvi, in zato so zapirali zimsko blago v tesno zaprte skrinje. Če je bilo blago čisto in oprano in v njem ni bilo moljevih jajčec, se je ta način obnesel. V nasprotnem primeru, ko je bilo blago preznojeno, umazano in je že dalj časa ležalo, si molji niso mogli ničesar drugega želeti, kot da so ga lastniki po čiščenju zaprli v skrinjo. Tedaj so molji priredili prave orgije, saj so imeli potrebne maščobe, vitamine, aminokisliline in zadosti vlage. Zato tudi ni mogla ne kafa ne naftalin niti lavendel (ta je odraslim moljem le nekoliko zoprno) opraviti to, kar smo dosegli z iztepanjem, pranjem in prezračenjem na soncu. Blaga, ki so ga tako očistili, so se molji redkeje lotili.

Kemična industrija nas danes oskrbuje s številnimi kemikalijami, ki so inace DDT. Razen tega pripravajo tovarne oblek in preprog svoje izdelke s sredstvi, ki se moljem upirajo. Ekstistenca moljevega zaroda je s tem ogrožena, vendar pa je zelo verjetno, da se bo v prihodnjih desetletjih molj prilagodil in se s pridom lotil danes neužitnih umetnih vlaken in odbijajočih konservacij. Zato je proti vsiljivim moljem še vedno snaga najučinkovitejše orožje.

Nekaj o jajcih

Kadar kupujemo jajca, so nam vedno bolj pri srcu velika kakor majhna. Toda ali veste, da je rumenjaki pri manjših večji kakor pri velikih? Torej bomo za majonezo in omake, kjer so potrebna jajca, vedno rajši izbrale manjša.

Oblika jajca je lahko bolj okrogla ali ovalna, nima pa nobenega vpliva na njegovo kvaliteto.

Ali je jajce sveže ali staro, lahko ugotovimo le s posebnimi napravami. Seveda velja to le za cela jajca. Sicer pravijo, da pade sveže jajce v vodi vedno na dno, toda to ni povsem zanesljiv način ugotavljanja njegove »starosti«. Največ hranljivih snovi ima do enega tedna staro jajce.

Razne vrste solate

Karfijska s krompirjem

Pet srednje velikih, na lističe zrezanih krompirjev zmešamo s srednje veliko glavico kuhane, zrezane karfijske, nato mešanico posolimo, popopravimo, dodamo kisa in namiznega olja. Solato izboljšamo s pol merice kisle smetane. V tem primeru denemo sol, kis in olje v smetano, zmešamo in prelujemo solato.

Mešana krompirjeva solata

Pol srednje velikih krompirjev zrežemo na majhne kocke, dodamo 10 dkg posebne salame ali 1 hrenovko, 2 trdo kuhani jajci in 2 kisl kumarici. Solato po okusu posolimo, popopravimo, okisamo in zabelimo z namiznim oljem.

Pikantna korenčkova solata

Pol srednje velikih korenčkov nastrgamo, dodamo sesekljane česna, popra, soli, kisa in olja. Solata je zelo pikantna in jo uživamo le v majhnih količinah.

Zeljnjata solata

Glavico sladkega zelja narežemo na tanke rezance, posolimo, potresemo s sesekljano kumino (le-ta ima inten-

Kako so se hranili antični narodi

V stari Grčiji so poznali tri obroke jedi: zajtrkovali so takej, ko so se dvignili z ležišč. Za zajtrk so popili čašo odiravljene vina, pomešanega z medom, in pomakali vanj skorje kruha. Roke so si umivali pred jedjo in po njej, vendar ne iz higienskih razlogov, temveč zato, ker so jedli — s prsti. Dokler niso iznašli žlice, so uporabljali skorjo kruha in z njo nosili hrano v usta. Od vzhodnih narodov so povzeli običaj, da so jedli leže, kasneje pa so tudi oni sedali k mizi.

Pri starih Grkih hladnih jedi niso nosili na mizo, da bi z njimi pričeli obed, kot je bil to običaj pri Rimljanih. Za obed so navadno pripravili črno juho (črna je bila zato, ker so dobro osoljeno in okisano svinjsko meso kuhali v krvi). Temu je sledila riba, pripravljena na najrazličnejše načine, in povrtnina. Sladice in kolače so pripravljali z medom, ker sladkorja še niso poznali.

Med obedom so gospodar in gostje ležali po dvoje na klopeh, žene in otroci pa so sedeli na stolih. To pa se je dogajalo le poredko, ker žene niso smele v moško družbo.

V revnejših hišah so glavno hrano predstavljali kruh, suho testo, čebula in fige.

Grki in pravtako Rimljani vniz niso pogrinjali s prti in tudi prtčkov niso uporabljali, saj so brisali usta z mehko sredico kruha. Pribora niso poznali, kosti in ostanke jedi pa so metali pod mizo. Če so v grški hiši pripravili večjo gostijo, potem so gostje lahko pripeljali seboj svoje sužnje, da so stregli okrog mize. Preden so povabljeni gostje odšli z doma, so se obvezno okopali in namazali lase z dišavami. Gospodar je vsakemu gostu odredjal prostor pri gostiji.

Meso ovac, koz in goveda so pekli na ražnju. Eden izmed članov družine je pečeno meso sekal na manjše kose, sužnji pa so ga nosili gostom. Po glavni jedi je vsak gost popil malo čistega vina v čast dobrim duhovom. Ko so razdelili gostom vence, so prinesli z žrtvenika žrtev in odpeli molitev. Po tej ceremoniji so sužnji postavili pred goste mizico s sirom, figami, olivami, dateljni in orehi.

Po obedu so navadno izbrali starešino pijančevanja. Ta je skrbel za red v družbi in odredjal, koliko vode se sme dodajati vinu. Da so lahko čimveč popili, so dajali v vino čebulo in česen in prigrizovali k temu kolače. Vina niso pili čistega, ampak so ga mešali z vodo. Pili so iz rogov. Ko pa je bila mizica s sadjem prazna, so jo sužnji odnesli in prinesli novo, seveda polno. Gostije so spremljale pesmi, glasba na piščali, obvezno pa je prisostvoval klovn, ki je zabaval goste.

zivenjši okus kakor celaj in pustimo pol ure stati. Nato zmešamo vanjo nekaj zrezanega krompirja, sesekljane čebule, česna, soli, popra, kisa in namiznega ali bučnega olja.

Namesto kisa lahko pri vseh solatah uporabimo limonin sok, ki ima plemenitejši in manj oster okus kakor kis. Pri nabeni od gornjih solat ne čakajte, da se krompir shladi, temveč ga narežite in zabelite še toplega, ker je takšen okusnejši.

Vljudnost na stopnišču

● Kadar se srečata dve osebi na stopnišču, se mora mlajša postaviti k zidu in počakati, da gre starejša oseba mimo nje. Enako mora storiti moški, kadar sreča žensko, ne oziraje se na njeno starost.

● Kadar gresta moški in ženska skupaj po stopnicah navzdol, mora hoditi moški vedno pred njo, kadar se vzpenjata po stopnicah navzgor, pa vedno za njo.

● Kadar gremo po stopnicah navzgor ali navzdol, ne prehitvajmo človeka pred seboj. Če bo hodil počasi, se bo sam umaknil in počakal, da greste mimo njega, za kar se mu lepo in vljudno zahvalite.

● Pravila o vljudnosti zahtevajo, da pozdravi moški žensko na stopnišču, četudi je ne pozna. Žal pa se moški tega pravila neradi držijo. Še huje. Često se zgodi, da srečuje kak moški isto žensko na stopnišču svojega urada po dvakrat na dan, in to že več let, pa je vendar ne pozdravi, temveč gre mimo nje, kakor da je ne bi videl še nikdar v življenju in ne ve, da je zaposlena prav tam kot on.

njej pomislili na zaslužek. Verjetno je kupčija cvetela. Ob njih sem se znova srečal s pisano šaro, ki sem jo videl že na oni strani obzidja. Spet sem med drugimi podobami uzrl nasmejano božansstvo z rilcem.

Na skoraj vsaki stojnici je bil pritrjen mikrofoni in vsak od teh je tulil svojo melodijo. Kričali so drug mimo drugega. Hrup je bil nepopisen. Nekje v ozadju sem preko glav zagledal vrtiljak. Tudi proti njemu so se pehalo zasopli in oznojeni ljudje. Med truščom bobnov in mikrofonom so se med sabo klicali.

Na sredi livade je bila masivna, iz grobega lesa zbita ograja, ki je oklepala nekaj čez 100 m² velik prostor. Okoli tega so bili ljudje najbolj stisnjeni. Po neprijetnem in mučnem prerivanju, ki me je stalo precej časa in energije, sem prišel do vhoda v zagrajeni prostor. Pred njim so delali red policisti z gumijevkami v rokah. Ob poslu, ki so ga opravljali, niso bili tankočutni. Pomagali so jim reditelji v pompozni rumenih in modrih oblačilih, podobnih listim, kakršne pri nas pri predstavah nosijo cirkuški pazniki.

Privilegij svetle polti mi je omogočil, da sem nemoteno stopil v ogrado. Ob takih naključjih ni dobro, da človek obstane in se čudi stvarem, ki jih ne dojame takoj. Ljudje so tu še vedno navajeni, da se belci obnašajo kot oblastniki. Denar imajo, avtomobile, veliko služabnikov in razkošne vile, in to so zadosti nazorni znaki njihove moči. Ob tem so jih bili nekoč prepričali Angleži in ljudje tega niso pozabili.

Zašel sem med diplomate, atašeje, razne strokovnjake in svetovalce, trgovinske zastopnike in druge poklice z donečimi naslovi na vizitkah. Z družinami, fotoaparati in filmskimi kamerami so čakali na finale velike atrakcije.

Zagrajeni prostor je po dolžini razpolavljal poldrug

meter širok, nekaj centimetrov globok in okoli devet metrov dolg jarek. V njegovem podaljku je bilo izkopano korito, napolnjeno z blatno brozgo. Na sredini jarka je bila velika, s pepelom pokrita kopa žerjavice. Vročina, ki je žehlata iz nje, je še povečala že tako morečo pripeko.

Čakanje je večalo nestrpnost in žejo. Sonce nad templjem je pešalo v zaton. Sence so vse bolj visoko plezale po drevju in hišah. Nemir za leseno ograjo je bil enak brnenju v panju. Navala množice niso zmogle obrzdati gumijevke in palice. Pri tleh so naveličano cvilili psi. Naposled je stopilo v areno nekaj mož z dolgimi grebljicami v rokah. Po jarku so razgrabili žerjavico. Delo je bilo zaradi vročine nevhvaležno. Med delom so se stalno polivali z vodo iz veder, kajti vročina je bila zares neznosna.

Nekaj belcev je še pred nadaljevanjem svečanosti zapustilo ugodni prostor v areni. Dva med njimi sta bleda omahnila: najprej se je zgrudil slok dolgin s pšeničnimi kodri, za njim pa debeluhar, nekaj trenutkov zatem, ko je pritisnil na vzvod na fotoaparatu. Mislim, da ju je sončarica.

Končno so se na dohodu v zagrajeni prostor pojavili v rumeno oblečeni ljudje. Cvetni vencji, ki so jim viseli okoli vratu, so bili že oveli. Načeloval jim je sivolas starček z jersasom na glavi. V njem je imel banane, kipec božanstva in cvetje. Množica za hrbtom je vztrepetala. Bobni so zadoneli s podvojeno besnostjo in prav tako so zahreščale piščali. Električna je na novo obsedla ozračje. Trušč glasbil pa se je še stopnjeval.

Moška, ki sta stala pred jarkom z žerjavico, sta starčka z jersasom na glavi potrepljala po plečih in mu zaklicala nekaj besed v uho. S počasnim, odmerjenim

korakom in dvignjeno glavo je zakoračil v žerjavico. Publika za ograjo se je sprostila v ploskanju.

Možakarja pred jarkom sta potrepljala naslednjega moža: zakoračil je kot prvi, in drugi za njim. V nosnice sem ujel neprijeten vonj po ožganem.

Čez žerjavico se je zvrstila dolga procesija. Nekateri so korak pospešili, skoraj stekli po razbeljeni stezi in se na koncu ob koritu z blatno zgrudili v roke, ki so jih prestregle, nekateri pa so po nji poplesovali, kot da gazi jo prah. Ploskanje in vzklikanje množice se je spreminilo v delirij. Mmogi zaobljubljeni so nosili na rame njih otroke. Pretreslo me je, ko je v žerjavico zagazil desetleten deček: množica je divjala.

Obnemel sem, ko je vernik omahnil, še preden je dosegel korito z blatno. Spretno roke so ga prestregle in varno povleklo v travo. In spet sem onemel, ko so posamezniki kot plesoči artisti po trikrat in štirikrat prehodili jarek.

Ograja za hrbtom se začela pod pritiskom množice popuščati. Stražniki so delili udarce s trojno vneto: padalo je, kamorkoli je naneslo. Vpitje, ploskanje, ječanje, kričanje, mikrofoni in bobni — vse se je v slušniku zilo v zaglušno bučanje. Najezil me je občutek, da je svet podivjal.

Pred jarkom z žerjavico so se za ostalimi primajali trije možje s počasnimi kovinastimi konstrukcijami. Zabredli so v ogenj, kot vsi pred njimi. Preko žerjavice so šli ko brezosebna bitja: kot gumijasti roboti v kovinski embalaži. Za njimi so v zagrajeni prostor spustili ženske: vdrle so kot povodenj. Brezumlja še ni bilo konec: poskakovale so, krilile z rokami in omahovale. Moči so jih zapuščale, a jih niso zapustile. Silile so v ogenj, ki ga je obstopila sklenjena vrsta moških. Bil sem priča brezumni agoniji: valovi rumeno oblečenih žena so božjasno butali ob živo moško ogrado. (Nadaljevanje)

Na stolah je sedel lagerfirer s svojim štambom. Prišel je Hechtu naproti, mu predstavil Eberweina in Remeleja, ki ga je posadil poleg sebe na stol, vse zelo zadržano, to go in vendarle na tisti posebn način, ki so mu rekli „vojaška prisrčnost“. Lagerfirer Brödel je navdušeno nekaj razlagal, toda Hechtu se ni ljubilo odgovarjati. Pokazal je na godbo, ki je pravkar igrala koračnico, in zamahnil z roko, češ ne slišim.

Češka godba je bila boljša, kot je pričakoval, toda ni ga pritegnila. Godbo bi bil lahko poslušal tudi v Berlinu ali kje drugje. Pogledal je za vrstami taboriščnikov, ki so prihajale iz ulice in na zbornem mestu zavile vsaka na svojo stran. Veliki prostor je bil nabit s čepečimi postavami in vedno nove so pritekale k njim.

Tri tisoč, je pri sebi ugotovil Hecht. Tri ali štiri tisoč,raje več kot manj.

Taboriščniki so molče sedeli pod velikanskimi žarnicami, objemali z rokami noge in skrivali pred ostro svetlobo obraze na kolena. Tu in tam je v upadlem obrazu tlel konček cigarete. S stražarskih stolpov so reflektorji tipali preko betonskega zidu in dvigali iz noči. Stožci bele svetlobe so ga tipali med barakami, obilnili kupe mrličev in zadržali dalje. V ozadju se je izgubljal in temo siv dim iz krematorija.

Koračnica je bila kot tanka, kričeča pisana odeja, mnogo premajhna, da bi mogla prekriti ljudi na širokem pravokotnem prostoru in jih ogreti. Stražarji pred čepečimi vrstami so hrupno zaploskali, množica pa se ni ganila.

Lagerfirer se je v pričakovanju pohvale obrnil k Hechtu.

— Dobro, — je rekel Hecht, — presenečen sem.

— In boste še bolj, gospod stolnik, — se je zasmejal Brödel. — Na vsakem koraku

mu polglasno nekaj naročil. Mož je salutiral in odhitel v mrak. Sredi poljske pesmi so se iz čepečih vrst začele dvigati postave.

— Najboljše na konec, — je rekel Brödel in se kot v pričakovanju presedel.

— Kako ti ljudje pojo! — je kot odmev pritrtil Eberwein.

Hecht je zmignil z rameni in se spet obrnil k vrstam, ki so ga bile dotlej privlačile s svojo negibnostjo in vonjem.

Kaj vraga jim je naenkrat? se je začuden vprašal. Skozi njivo glav je zavalovilo mrmranje, ko da je veter potegnil po žitu. Glave so se staknile in se začele dvigati s kolen.

Sredi zbornega mesta je zdaj zravnan stala v polkrogu gruča petdesetih moških in pazila na vsak gib zborovodje, ki je z nevidno piščalko nekaj trenutkov uglaševal. Potem se je zborovodja obrnil k lagerfirerju in rekel v gladki nemščini.

— Pesem, ki jo boste slišali, pojo pri nas na Slovenskem prijatelju ob grobu v slovo.

Zdaj so začele vrste vstajati. Najprej za barakami, potem v valovih naprej, dokler niso v pičlih sekundah, ko je zborovodja še enkrat tiho preizkusil glasove, stali vsi. Komaj da je cokla škrtnila ob kamen.

Stali so v širokem, živem, košenem četverokotniku, zamazani in bledi, ponižani pod stopnjo živali... Naslanjali so se drug na drugega, obsojenci brez domov in imen, ko da pričakujejo nekaj znanega, dobrega.

Vraga! je pomislil Hecht, od moje zdesetkane kompanije so pri himni vstali nazadnje samo še trije.

Potem je prišlo, liho, jasno, ubrano v štiri glasove, kot da poje en sam:

— Vigred se povrne...

Čisti, mehki, tanki glasovi kot temno srebro, kot da poje noč ali Moldau sam; nemogoče da bi ljudje tako peli.

HANS WENDER

Fondue ali zastonjsko kosilo

Miza je stala na rdeče rjavi perzijski preprogi, okoli baročnih orehovitih nog je visel tenek batistni prt, v katerem so se še videle gube od likanja. Štirje globoki in štiri plitvi krožniki, ob njih položene žlice in vilice, brušeni kozarci v obliki tulipana. Marga je videla zofo, polno blazin, stoječo uro s sončnim nihalom, ki je nihal sem in tja, poševni, slepeči snop svetlobe, ki je padal skozi odprta drsna vrata iz druge, svetlejšje sobe.

Gospod Sutor se je zasukal v globokem usnjenem naslanjaču in jo videl, da stoji tam. Vstal je, šel tistih nekaj korakov do nje, ji podal roko, in ona se je ob tem poklonila.

»Vi ste gotovo študentka, ki je danes naša gostinja?« je rekel gospod Sutor.

»Da.«

»To je lepo. Upam, da bomo tudi jedli kaj dobrega. — Ampak kje pa tiči moja žena?«

»Pripeljala me je v sobo in tukaj —«

»Šarlota!« je zaklical gospod Sutor. »Šarlota!« — Pridite,« je rekel Margi, »usedite se malo k meni.« Nalahno se ji je dotaknil krampla, primaknil naslanjač in stal za njo, dokler ni sedla.

»Zakaj pa sedata tamkaj?« je zaklicala gospa Sutor, ko je vstopila.

»Če se ti ne meniš za našo gostinjo, jo kratko malo postaviš v sobo in izgineš —«

»Izgineš — delo imam. Berta še ni tako izvrstna, da bi jo mogla puščati samo. In navsezadnje imamo fondue.«

»Fondue? Dobro, potem vse odpustim. Fondue, to je imenitno! — Ali imate tudi vi radi fondue?« je rekel in se nekoliko nagnil k Margi.

»Le kje je Oskar?« Gospa Sutor je odšla iz sobe. Zunaj na veži je zaploskala in zaklicala: »Oskar! Oskar!«

»Ali imate tudi vi radi fondue?« je spet vprašal gospod Sutor.

»Ne vem, kaj je to.«

Oskar je imel majhne oči, lasje so mu štrleli v zrak, nosil je belo srajco, črne hlače, roke je imel v žepih. Gospa Sutor je rekla: »To je gospodična — kako je že vaše ime?«

»Leibold.«

»— gospodična Leibold, ki je tokrat zastonj na kosilu pri nas.«

Oskar je potegnil desnico iz žepa in stopil k Margi, ki je ravno vstala.

Videl je, da ni po njegovem okusu. Glava je bila nekoliko prevelika, in nos — dekleta v klubu so bila boljše oblečena.

»Zakaj si ne oblečeš sukne za kosilo?« je vprašal gospod Sutor. »Ali nisem že tisočkrat rekel, da zahtevam to vsaj ob nedeljah!«

»Tako se bolje počutim, očka. Jed pa mi zato prav tako dobro tekne — in povrh imam fondue.«

»Ali govorite tudi vi tako s svojim očetom, gospodična — kako se že pišete?«

»Leibold.«

»— Gospodična Leibold?«

Marga je hotela povedati, kako je bilo tedaj z njenim očetom, vendar ji je gospod Sutor naglo pretrgal misli: »Gotovo ne! Ko bi bil jaz kdaj tako odgovoril svojemu očetu, bi bil odfrčal iz jedilnice in bi se do ponedeljka postil v svoji sobi.«

»Danes se ti to nič več ne pozna, očka!«

Gospa Sutor je ploskala z rokama, da se je gospod Sutor skoraj prestrašil; umaknil je roko, ki je mislila dati Oskarju zausnico.

»Tvoja sreča,« je rekel. Oskar se je zarežal. Gospod Sutor se je muzal.

Usedli so se, dekle je prišlo v sobo in postavilo skledo z juho na sredo mize. Gospa Sutor je z zajemavko nalila na krožnike gosto

paradižnikovo juho z drobnjakom in sprazhenimi obročki čebule.

»Le zakaj je taka tema pri nas?« je rekel gospod Sutor.

»Meni je všeč tako,« je rekla gospa Sutor.

»Meni pa ne! Berta, vzdigni, prosim, zastore!«

Dekle je odmaknilo stranske zavese. Pred šipami so viseli kratki zastorčki. Soba je razsvetlila svetloba neba nad praznimi drevesnimi kronami. Gospa Sutor si je podržala roko pred oči, in ko jo je pobesila, je Marga videla, kako močno ji je napudran obraz.

»Zdaj vidim vsaj juho v krožniku,« je rekel gospod Sutor.

»Jaz ne bom dosti jedel, drugače ne bom zmogel fondue,« je rekel Oskar.

»Dober tek,« je rekla gospa Sutor, kratko in narejeno se je nasmehnila proti Margi, ki je potapljala žlico v juho.

Vsi so molčali, dokler ni gospa Sutor poklicala Berte. Že na prvi klic se je Berta pokazala na pragu.

»Pospravite krožnike in prinesite fondue!« Podajala je Berti svoj krožnik, ki je bil še na pol poln.

Tudi Marga je imela še juho na krožniku; vsi so gledali vanjo, nehala je jesti, in dekle ji je vzelo krožnik.

Fondue je pišla na mizo v glinasti kozici, na srebrni pečici z modrimi špiritovimi plamenimi. Gospa Sutor je potresla plitve krožnike s kockami kruha, ki jih je bilo treba — kot je razložila — natikati z vilicami, namakati v fondue, sukati in naglo nositi v usta.

»Vi ne poznate te jedi?« je vprašal gospod Sutor.

»Ne, ne poznam je.«

»To je švicarska posebnost. Moja žena jo je prinesla s seboj iz Züricha.«

»Ta se ti je prav imenitno posrečila, mama!«

»Ali vam tekne, gospodična —?«

Marga je imela prvo kocko v ustih, Fondue je bila vroča, lepljiva, sir je kislo zaudarjal po vročem vinu, od kozice so se vlekle niti k vilicam.

»Francozi in Američani letajo ob nedeljah popoldne v Švico, da jedo Fondue,« je rekel gospod Sutor. »Nam tega ni treba. Fondue imamo na mizi. Ali ni sijajnega okusa?«

»Da, hvala.«

»Ampak morate se je pošteno lotiti! To je nekaj, česar ne boste dobili vsak dan. Fondue je boljše z vsakim grižljajem. Najboljše bo prišlo čisto na koncu. Vidite, Oskar to ve, že praska tisto, kar se je prijelo dna!«

»Sijajno se ti je posrečila, mama!«

»Zmerom se mi posreči. Ker jemljem najboljše primesi. Ali vam ne tekne?«

»Hvala, prav izvrstna reč je.«

»Le po njej, le po njej!« je rekel gospod Sutor.

Dekle je nalilo vina v kozarce in odšlo iz sobe.

»In kaj bo jedla Berta?« je vprašal gospod Sutor.

»Berta? — Juho, in naj si speče jajca, zavoljo mene s šunko.«

»Jo, kako je sijajna, mama!«

»Saj vi ste že nehali! Pa imate še toliko kock na krožniku!« je rekel gospod Sutor.

»Nisem vajena dosti jesti, v menzi so obroki majhni —«

»Da, fondue človeka nasiti,« je rekla gospa Sutor. »To so najboljše vrste sira, najdražji brinovec.«

»Na zdravje! Na zdravje vsem naokoli!« Gospod Sutor je vzdignil svoj kozarec in pogledal Margo. Ta je bila vesela, da lahko pije. Hladno vino ji je dobro delo in za nekaj sekund ji ni bilo slabo.

Oskar je bil postavil kozico na svoj krožnik in vrtel zadnje kocke kruha po njej.

»Jo, kako je sijajna!«

»Ko bi bil pri vsem tako marljiv kot pri jedi —,« je rekel gospod Sutor. »Ampak ali je teknilo tudi vam?«

»Hvala, bilo je izvrstno. — Ali se smem zdaj posloviti?«

Ko bi Margi ne bilo slabo, bi si ne bila upala kar tako na lepem vstati.

Podala je roko gospe Sutor, gospodu Sutorju, ki je ob tem vstal in zmečkal prtiček, in nazadnje Oskarju.

»Ni prijazno, da nas tako naglo zapuščate,« je rekel gospod Sutor.

»Lepo je bilo pri vas,« je rekla Marga, in ni ji bilo težko, ko se je srečno nasmehnila.

Zunaj v veži ji je gospod Sutor pomagal obleči plašč. Rokavice so padle na pod, sklonila se je za njimi in ob tem slišala, kako je rekel Oskar v sobi: »Upam, da prihodnjo nedeljo ne pride spet kaka taka koza!«

»Pst!« je siknila mama.

»Počasite nas še kdaj z obiskom,« je rekel gospod Sutor.

Marga si je sama odprla vrata.

»Želim vam prijetno nedeljo!« je zaklical za njo.

Na vrtni poti si je držala roko pred usta in globoko vdihavala mrzli zrak.

MARJAN KOLAR

PESEM ZA ŽICO

pri nas boste presenečeni. To je vse kaj drugega kot bolnišnica, ne? Toda počakajte, da pridejo na vrsto Rusi in potem najboljše na koncu.

— Kdo? — je vljudno vprašal Hecht.

— Neki Slovani, ki jih ni več na zemljevidu oziroma jih nikoli ni bilo na zemljevidu. Ne spominjam se več imena. Eberwein?

— Slovenci, — je rekel uslužno namestnik Eberwein in tlesnil z jezikom v znamenje priznanja kot sladkokusec.

Rusi so zapeli sede, iz množice, nekje v ozadju. Zdelo se je, da prihaja petje iz barak, izpod stogov mrličev in iz karantene. Volga in stepa...

Brödel in Eberwein sta se raznežila ob pesmi. Hecht se je z gnusom obrnil stran in pri tem opazil, da se nadporočnik Remele reži. Tudi stražniki so bili zamaknjeni. To da je Moldau? Ali pa je to slavna nemška mehkoča, ki neopazno prehaja v ledenomirno zverinstvo?

Prekleti bedaki, je dejal Hecht brez jeze počim Rusom. Prekleti bedaki, ki pojeje norcem. Takšni ste kot Tahitijanke, ki plešejo stare svete plesne pred pijanimi pohotnimi mornarji, ti pa vidijo samo njihove gole trebuhe in poskakujoče prsi.

— Zlobni ljudje nimajo pesmi; kako to, da Rusi pojo? — je polglasno vprašal Remele. Namestnik Eberwein je rekel — psil — in se z raznežnim obrazom spet zamaknil v petje.

Ruska pesem se je širila preko obratih glav kot reka preko kamenja. Reflektorji so se še vedno ogibali zbornega mesta. Volga in stepa... Volge nisem videl, si je rekel Hecht, toda v stapi je bilo za nas Nemce prekleto malo romantike. Če bi bili pozimi v stapi, dragi gospod lagerfirer, vi in vaš štab, bi se vražje malo navduševali nad to prekleto deželjo. Hudič naj vzame pesmi z nemškimi vred!

Pesem je zamrla nekje v noči onkraj žice. Stražniki so ploskali kot besni, vrste pa so še vedno molčale. Bile so negibne, na videz brezčutne.

Potem so peli Francozi in Italijani. Hecht je kadil cigareto za cigareto in pokašljeval. Presedal je na neudobnem stolu, kot bi sedel na črepinjah, in ni skušal niti skriti, da bo zdaj zdaj zazehal. Brödlu ni ušel noben njegov gib. Pomignil je esesovcu in

Hecht je gledal vrste. Šele zdaj je opazil, da stojijo spredaj sami fantiči desetih do štirinajstih let. Okostnjaki z velikimi očmi v upadlih starih obrazih, našemljeni v prevelike cunje. Stali so tiho kot odrasli možje in se objemali okoli ramen kot ribiči, kadar se obrnejo proti burji, rešni in na videz trdi.

Pesem je jokala, božala in prosila. Poslavljala se je od življenja in tožila nad neizprosno uganko, ki je človeško srce v tisočletjih ni rešilo — nam smrtjo. Pela je o tihi žalosti prijateljem in zemlji. Bila je kot mož, ki ihti, pa se ne sramuje solz, ki mu nezavedno tečejo po licih, ker jih je narava dala zato, da tolažijo.

Majhen pobič sredi ribiškimi fantičev je s tankim glasom zaklical:

— Mama, mama! —

Soseda sta mu z dlanmi pokrila usta in se skrčila, kot bi pričakovala udarec. Toda pobič se je že dušil v joku, da se je stresalo drobno telo. Tedaj je dug na drugi strani kriknil:

— Tanja! —

Je sestra zajokala tako milo, ko so ju ločili, da ga je zdaj pesem spomnila njenege glasu? Tudi tega so prijle koščene roke majnih tovarišev in tudi ta je umaknil sam od sebe; toda nič se jim ni zgodilo.

Kratke sekunde pesmi so bile sladka neskončnost, ki je bila milostno podarjena stoječim mrličem. Fantiči so se majali sem in tja kot da gredo proti burji spominov in se nagnili naprej, da jim nihče ne bi videl trepetajočih obrazov. Stražar pred njimi, star črnovojnik, se je naslanjal na dolgo puško in kocal od ginjenosti.

Hecht se je obrnil proč. Tudi v njem so se budili spomini, toda vedel je, da se jim ne sme prepustiti. Ne na zbornem mestu in ne pred lagerfirerjem, ki mu je obraz žarel v trenutnem zadovoljstvu kot režiserju, ki mu bodo vsak trenutek zaploskali. Namestnik Eberwein je bil ganjen, samo nadporočnik Remele se je cinično smejal in vrnil Hechtu trd, posmehljiv pogled.

No, to vsaj niso plesalke s Tahitija, je zamrmral Hecht pri sebi.

Slovenci so peli in peli, pesem za pesmijo. Solze so se posušile in na lica taboriščnikov se je prikradel smehljaj. Ko se je zborovodja priklonil, so se vrste razmaknile. Nihče ni ploskal, kakor tudi po maši nikoli

Aforizmi

● **Mati zločina je neumnost. Toda njegovi očetje so pogosto genialni.**

● **Misli skačejo kot bolhe z enega človeka na drugega. Vendar vse ne grizejo.**

● **Ljudje niso egoisti. Nihče ne žaluje po lastni smrti.**

nihče ne ploska. Molče so se začeli razhajati med barake. Vedeli so, da boljšega ni.

— No? — se je Brödel v pričakovanju obrnil k Hechtu.

Preklete, je pomislil ta, nazadnje imaš res precej zaslug za to, da tako pojo. Malomarno je rekel:

— Ljudje, ki jih ni več na zemljevidu, lahko tako pojo. (Odlomek iz romana)

Tudi Pariz sili pod oblake

Eiffelov stolp bo dobil „mlajšega brata“

Moderna arhitektura širom po svetu čim bolj sili v višino, kajti v mestih primanjkuje prostora in gradbene parcele dosegajo astronomske cene. Tudi v Parizu so se odločili, da bodo šli z novim gradnjami po sodobnih poteh: visoko pod oblake in globoko pod zemljo. Eiffelov stolp, 300 metrov visoki in po vsem svetu znani simbol velemesta ob Seini, bo najkasneje leta 1973 dobil »mlajšega brata«, ki se bo kot nebotičnik s 50 nadstropij dvigal skoraj 180 metrov visoko. Obdajale ga bodo štiri velike stavbe, sicer precej nižje, zato pa mnogo širše, saj bodo skupno zavzemale površino osmih hektarov. Po sedanjih cenah bodo znali gradbeni stroški okoli 500 milijonov frankov.

V pritličnem delu nebotičnika bo nova železniška postaja Montparnasse, v nadstropjih nad njo pa razen upravnega sedeža letalske družbe »Air France« in hotela s 500 sobami še mnogo družinskih stanovanj. Tiri sedanega kolodvora se bodo umaknili parku z vodometi nad okrasnim grmičjem in cvetličnimi gredami.

Sploh se mestni četrti Montparnasse obeta drugačna podoba. V načrtu je med drugim tudi velika garaža, katere dno bo pet nadstropij pod uličnim tlakom in ki bo na skupni parkirni površini dajala streho vsaj 4500 avtomobilom; tako velikih garaž za zdaj ne premoreta niti London niti New York. Šest arhitektov bo poskrbelo, da bo dobilo na Montparnassu streho nad glavo in v glavnem tudi možnost

za zaposlitev okoli 20.000 ljudi, ki jim bo razen podzemeljske železnice in avtobusnih zvez zagotovljen tudi dovoz na tri avtomobilске ceste.

V zameno za vse to pa bo moral Montparnasse seveda žrtvovati svojo romantiko: oba kolodvora in most nad njima, razpadajoče bajte z razobešenim perilom na temnih dvo-riščnih balkonih in z reklamnimi lepki na pročelnih stenah, torej tisto, kar mu je dajalo svojevrsten mik in »montparnassovski« čar. Tudi na Montparnassu naj bi se razvil življenjski utrip v mednarodni zasedbi. Mirne stare ulice, kjer se je rad sprehodil marsikateri tujec, ki je želel preveriti svoje knjižne predstave o Parizu v prejšnjem stoletju, se bodo umaknile glasnemu vrvežu novega časa.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjno — 13.00 Pestro

Festival 20 narodnosti

V Pittsburgu, železarskem središču Pennsylvanije, so v navzočnosti 6000 gledalcev priredili že 8. folklorni festival narodnosti, na katerem so sodelovali pripadniki dvajsetih narodnosti. Gre za vsakoletno prireditev izseljen- cev iz najrazličnejših držav sveta, ki so v Ameriki našli svojo novo domovino in so v bistvu tudi že postali Američani. Vendar pa jih tradicionalni festival narodnosti vsaj enkrat v letu spet živo spomni na staro domovino in na narod, iz katerega izhajajo.

Na prireditvi so se posamezne skupine predstavile s pestrim sporedom narodnih pesmi in plesov. V okviru festivala je bila tudi razstava folklorne, domače obrti in kulturnih ponazoril vseh narodnosti, posebno pozornost pa je vzbujala mednarodna restavracija, v kateri so ponujali kuharske specialitete vseh dežel, iz katerih prihajajo izseljenci.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Palačnik; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gosmetergasse 10, telefon 56-24. — Tiskar: Založništvo in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopiši naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Spet enkrat antikvarične knjige

- Louis Adamič: KRIZA V AMERIKI, članki o delavskih razmerah v Ameriki, 100 str., kart. 15 šil.
- France Bevk: ČRNI BRATJE, mladinska povest iz dobe fašizma, 88 str., ilustr., br. 5 šil.
- Alphonse Daudet: JACK, roman v dveh knjigah, skupno 444 str., ppl. 32 šil.
- Olav Duun: HOJA SKOZI TEMO, roman iz življenja norveških kmečkih ljudi, 120 str., ppl. 10 šil.
- Tone Seliškar: HIŠA BREZ OKEN, povesti in črtice, 180 str., ppl. 16 šil.
- Branko Čopič: PARTIZANSKE PRIPOVEDKE, 108 str., ilustr., ppl. 4 šil.
- Gustave Flaubert: VZGOJA SRCA, zgodba mladega moža, 456 str., pl. 26 šil.
- Anton Ingolič: STAVKA, roman iz delavskega življenja, 312 str., ppl. 14 šil.
- Fran S. Finžgar: TRIGLAV, planinska idila, z ilustracijami Gvida Birolle, 80 str., br. 5 šil.
- Davorin Ravljen: MRTVI OGNJENIK, povest iz nedavnih dni, 268 str., ppl. 16 šil.
- John B. Priestley: DOBRI TOVARIŠI, roman iz življenja igralcev in plesalcev, 820 str., pl. 32 šil.
- Ivan Pregelj: UMRETI NOČEJO, povest iz koroške zgodovine (Slovenske večernice), 160 str., br. 3 šil.
- Miško Kranjec: JUŽNI VETROVI, dve povesti, 130 str., ppl. 14 šil.
- Ilka Vašlelova: ROŽNA DEVICA, povest iz Vodnike dobe, 88 str., br. 6 šil.
- Fran Levstik: IZBRANI SPISI ZA MLADINO, 220 str., ilustr., pl. 16 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutrnanja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poti — 18.00 Dobro razpoloženi — 18.55 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet

Sobota, 4. 7.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.00 Polelje, sonce in glasba — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Koncert — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 17.10 Iz parlamenta — 18.00 Vsaka stvar ima dve strani — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.45 1914 — Konec in preobrat — 20.00 »Madžarska poroka«.

Nedelja, 5. 7.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Nedeljske melodije — 9.00 Operni koncert — 10.20 Glasbeni spored — 11.00 Orkestrski koncert — 14.10 Dunaj, mesto mojih sanj — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.40 Ljudska glasba iz Nižje avstrijske — 16.00 Melodije in ritmi — 18.00 Tamza — Danava — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 22.20 Kamorna glasba.

Ponedeljek, 6. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polelje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Za letoviščarje — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.30 »Žena brez sanca«, opera.

Torek, 7. 7.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polelje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Znani orkestri — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke — 20.30 Biseri iz opernega zaklada — 21.30 Znani glasovi.

Sreda, 8. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polelje, sonce in glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Lepa pesem — 18.00 Od popevke do popevke — 20.15 Glasba iz matematike — 21.00 Operetni koncert.

Četrtek, 9. 7.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polelje, sonce in glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Orkestrski koncert — 14.10 Znani orkestri — 14.35 1914 — Konec in preobrat — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.30 Zvenee malenkosti — 21.00 Legenda in resničnost — 21.55 Šport.

Petek, 10. 7.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Polelje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske pesmi — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 15.00 Polelje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Popevke — 19.30 Radijska igra — 21.00 Zaljubljene gosti.

Slovenske oddaje

Sobota, 4. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 5. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo v voščila.

Ponedeljek, 6. 7.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Nocoj pa oh, nocoj, Slovenske pesmi. 10 minut za športnike — 18.00 Za našo vas.

Torek, 7. 7.: 14.15 Poročila, objave. »Trodglava Traudi«.

Sreda, 8. 7.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 9. 7.: 14.15 Poročila, objave. Košnja, narodopisna oddaja.

Petek, 10. 7.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Mlada generacija. Dijaki in dijakinje Državne gimnazije za Slovence v Celovcu berejo iz svojega Dijakškega lista.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za vavzike in polnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 4. 7.: 7.15 »Hej brigade hitile« — 8.00 Ob labornih ognjih — 8.30 Mladina poje — 9.05 Veliki zabavni orkestri — 10.00 Dopoldanski koncert del jugoslovanskih skladateljev — 11.30 Reportaža o partizanskem kraju — 12.03 Vedri zvoki — 13.30 Domače pesmi in napravi — 14.05 Voščila — 15.05 Glasbeni avtomat — 16.00 Revija jugoslovanskih izvajalcev zabavne glasbe — 17.05 Popularna slovenska glasba — 17.30 Radijska igra — 18.15 Iz oper naših skladateljev — 20.00 Melodije za razvedrilo — 20.30 Sobotni večeri v naših krajih — 21.15 Plesni zvoki.

Nedelja, 5. 7.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.30 Mladim poslušalcem igra bratje Lorenz — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnila, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.00 Napotki za inozemske turiste — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 15.05 Sport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 19.05 Glasbene razglednice — 20.50 Sportna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 6. 7.: 7.15 Jutrnanja glasbena srečanja — 8.07 Obisk pri narodno zabavnih ansamblih — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Za mlade poslušalce — 9.30 V narodnem tangu — 10.15 Srbski in hrvaški skladatelj — 12.25 Domača in narodna glasba — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.45 Godba na pihala — 17.05 Poletni sprehodi — 18.10 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpojih — 20.00 Veliki zabavni ansambli — 20.25 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 S popevkami po svetu.

Torek, 7. 7.: 7.15 Lahka glasba za dobro jutro — 8.07 Jugoslovanski pevci popevk — 8.35 Poje mariborski komorni zbor — 9.00 Početniško popotovanje — 9.15 Pesmi za poletne dni — 9.45 Kmečka godba — 10.15 Z domačih opernih adrov — 12.25 Mali koncert lahke glasbe — 14.20 Komorni zbor iz Celja — 14.35 Voščila — 17.05 Poletni sprehodi z zabavnimi orkestri — 18.10 Koncert po željah — 20.00 Glasba španskega preroda — 20.20 Radijska igra.

Sreda, 8. 7.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 9.00 Svet

Miniature izdaje

- France Prešeren: POEZIJE z dodatkom, 252 str.
- Alojz Gradnik: PESMI, 128 str.
- Srečko Kosovel: PESMI, 168 str.
- LIRIKA UPORA, izbor pesmi iz osvobodilnega boja, 208 str.
- Mihail J. Lermontov: PESMI IN PESNITVE, 196 str.
- Edmond Rostand: CYRANO DE BERGERAC, heroična komedija, 224 str.
- Aleksander S. Puškin: PESMI IN PESNITVE, 256 str.
- KITAJSKA LIRIKA, prepešnil Alojz Gradnik, 172 str.

Vse knjižice so tiskane na finem cigaretnem papirju, vezane v usnje ali platno ter opremljene z umetniškimi vinjetami. Posamezna knjižica stane 25 šilingov

KNJIGARNA »NAŠA KNJIGA«
CELOVEC

skazi sončna očala — 9.15 Zvočni mozaik — 10.15 Solistična instrumentalna zabavna glasba — 10.30 Clovek in zdravje — 10.40 Makedonija v glasbi — 12.25 Damača in narodna glasba — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana — 17.05 Poletni sprehodi z našimi solisti — 18.45 Pulturna transverzala — 20.00 Orkester Slovenske filharmonije — 20.30 Za ljubitelje zabavnih melodij — 21.00 »Sestra Angelika«, Puccinijeva opera.

Četrtek, 9. 7.: 7.15 Zvočni kaleidoskop — 8.07 Narodne pesmi — 8.25 Češkoslovaška zabavna glasba — 9.00 Početniško popotovanje — 9.15 Vesele počitnice — 9.30 Orkester Slovenske filharmonije — 10.15 Z opernimi pevci po svetu — 12.25 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe — 14.05 iz folklorne zakladnice — 14.35 Voščila — 17.05 Poletni sprehodi po glasbenih galerijah — 18.10 Turistična oddaja — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 10. 7.: 7.15 Od uverture do finala — 8.07 Majhni zabavni ansambli 8.35 Pri virtuoznih instrumentalnih solistih — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Slovenski pevci popevk — 10.15 Ameriške godbe na pihala — 13.30 Priporočaja vam — 14.05 Glasbeni avtomat — 15.45 Poja mladinski zbori — 17.05 Poletni sprehodi — 18.10 Promenadni koncert — 20.30 Poje Učiteljski pevski zbor — 20.50 Arena za virtuozne — 21.15 O morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Nedelja, 5. 7.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Zborovske skladbe Rada Simončiča — 11.15 Oddaja za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 16.00 »Ibsen in deklica na aloku« — 16.30 Baletna glasba — 17.30 Vabilo na ples — 21.00 iz slovenske folklorne.

Ponedeljek, 6. 7.: 18.30 Sadobna italijanska glasba — 18.55 Tržaški in gorški pianisti — 19.15 Iz Lovčevih zapiskov — 21.00 »Nabucco«, Verdijska opera.

Torek, 7. 7.: 11.45 Mali ansambli — 12.15 Zenski liki — 18.30 Simfonična dela Richarda Strauja — 19.00 Solisti, gosleje v Trstu — 19.15 Priporočila o narodnih junakih: Peter Klepac — 21.00 Radijska novela — 22.50 Sadobna simfonična glasba.

Sreda, 8. 7.: 11.45 Italijanski akvarel — 12.15 Pogled na svet — 18.55 Slovenski romantični samospevi — 19.15 Tržaška gledališča — 21.00 Orkester tržaške filharmonije.

Četrtek, 9. 7.: 11.45 Folklorni mozaik — 12.15 Polovanje po Italiji — 18.00 Pevski zbori Julijske Benečije in Furlanije — 19.15 Kroatke jame, spomeniki davnini — 21.00 Radijska komedija — 22.50 Slovenski in jugoslovanski solisti.

Petek, 10. 7.: 11.45 Glasbeno polovanje po Evropi — 12.15 Zena in dom — 18.30 Najlepše romantične simfonije — 19.15 Jadransko morje — 30.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

Sobota, 4. 7.: 18.30 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Nikdar več kabareta — 22.05 Čas v sliki — 22.25 »Diskretno naročila«, kriminalna komedija.

Nedelja, 5. 7.: 17.00 Za otroke — 17.25 Svet mladine — 17.55 Za družino — 19.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.20 Zanimalo vas bo — 20.00 Poročila — 20.15 »Dvanajst porokov«, igra — 22.05 Poročila.

Ponedeljek, 6. 7.: 19.30 Šport — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Oknar — 20.00 Evropa smer 2000 — 20.55 Glasba.

Torek, 7. 7.: 19.30 Vesela Holandija — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Enaindvajset — 20.50 Horizonti — 21.30 Poročila.

Sreda, 8. 7.: 17.00 Listamo v slikanici — 17.25 Pri zdravniku raz — 19.00 Poročila — 19.03 Slike iz Avstrije — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.05 Instinkt in pamet — 20.35 Eno polelje v Avstriji — 22.10 Čas v sliki.

Četrtek, 9. 7.: 19.00 Poročila — 19.03 »Zadeva Gandara« — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Zabavni program — 20.55 Tako živimo vse dni — 21.20 Čas v sliki.

Petek, 10. 7.: 19.00 Poročila — 19.03 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.05 »Kraljica ubogih«, komedija — 21.30 Čas v sliki.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

Sobota, 4. 7.: 14.00 Teniški turnir (Wimbledon) — 19.30 Nenavadni konj Champion — 20.00 Dnevnik — 20.30 Sport — 22.30 Humoristična oddaja — 23.30 Dr. Kildare — 0.20 Poročila.

Nedelja, 5. 7.: 9.00 Otroški film — 10.00 Kmetijska oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.45 Cik cak — 21.00 Serijski film — 21.50 Jazz na ekranu, Blejski festival — 22.20 Poročila.

Ponedeljek, 6. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 Britanska enciklopedija — 20.00 Dnevnik — 20.30 Tedenski športni pregled — 21.00 Celovečerni film — 22.30 Včeraj, danes, jutri.

Sreda, 8. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 Menda vam predstavlja — 20.00 Dnevnik — 20.45 Zabavna glasbena oddaja — 21.45 Reportaža — 22.15 Včeraj, danes, jutri.

Četrtek, 9. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 S kamero po Afriki — 20.00 Dnevnik — 20.30 Prenos — 22.00 Poročila.

Petek, 10. 7.: 19.15 Obzornik — 19.30 Mladinska oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.45 Kulturni pregled — 21.45 Včeraj, danes, jutri.